

SØRVESTEN

Medlemsblad for Norges Handikapforbund Sørvest, Rogaland og Hordaland

01/11 8. årgang

ANSVARLIG UTGIVER:
Norges Handikapforbund Sørvest
Østre Nesttunvei 20, 5221 Nesttun
Postboks 93, Nesttun, 5852 Bergen
Tlf: 55 11 99 50
Fax: 55 11 99 59
E-post: nhf.soerwest@nhf.no

ANSVARLIG REDAKTØR
Anne-Berit Kolås

REDAKTØR :
Alf Are Skog

I REDAKSJONEN FOR ØVRIG:
Rolf Østbo

UTGIVELSER:
Bladet kommer ut 4 ganger i året

Frist for innlevering av stoff
til neste nummer
9. mai 2011

ANNONSER:
Media Direkt Norge

FORSIDEBILDE:
Bergen Wheelers

LAYOUT:
Cathrines cmykeri
chfuglei@gmail.com

TRYKK:
Kai Hansen Trykkeri AS, Stavanger

OPPLAG:
2 800

LEDER

Anne-Berit Kolås
regionleder

Når dette blir skrevet er det snart starten på februar – snøen er vekke her hos meg, men issvullene er der fortsatt. Jeg var en tur i Oslo i romjulen og opplevde hvordan snørydding kan gjøres, og ble veldig bekymret da jeg leste i avisen at noen østpå hadde tenkt seg en tur til Bergen for å lære – jeg mente det burde vært omvendt, men... kanskje østlendingene har tenkt å spare penger på brøyting og snørydding ved å gjøre som her vest.

Så får vi endelig ikke håpe at noen i våre fylker finner ut at de skal reise til Oslo og lære om TT-kjøring og arbeidsreiser – det har de tydeligvis tenkt å spare mye på der borte.

For oss i fergefylkene er det gledelig å lese i NHFs høringsuttale til sjøpassasjerrettigheter, en EU-forordning som skal få norsk tilpassing, at de har tatt høyde for en del av NHF sine tidligere krav. I første omgang er krav til passasjerantall hvor regelverket skal slå inn endret fra materiell med plass til 36 passasjerer til 12 passasjerer,

melding av assistansebehov er også endret fra 48 timer før avgang til inntil 60 minutter før avgang.

At Norge ikke har ratifisert FN-konvensjonen for mennesker med nedsatt funksjonsevne mener jeg er bekymringsfullt. Det ble sagt at det måtte til en endring i vergemålsloven før det kunne skje – denne endringen er nå foretatt, men...

Er norske myndigheter redd for at de med dagens norske samfunn vil bryte konvensjonen for mange ganger, slik det blir påstått at de bryter andre konvensjoner, som for eksempel Barnekonvensjonen?

En sak som blir veldig spennende denne våren er hvordan den nye helse og omsorgsloven blir. Så vidt jeg har forstått er det sjelden det har kommet så mange svar på høringsuttalelser som det gjorde denne gangen. Jeg har ikke hørt om noen som er enig i alt som står der. En av våre store kampsaker er og blir rettighetsfesting av Brukerstyrt Personlig Assistanse (BPA). Hvordan Regjeringen kan gå inn for det i Soria-Moria erklæringen og så trekke det når det virkelig gjelder er langt over min begripelse. Kommunene er visstnok redd for utgiftene, men har de ikke allerede utgifter til diverse tjenester som hjemmehjelp/støttekontakt osv.?

Hvorfor er det ingen som setter seg ned og gjør et regnestykke på dette og samtidig tar med vår egen mulighet til å leve aktive liv, delta i frivillig arbeid, komme på jobb til rett tid osv. Alle festtaler inneholder jo lovord om viktigheten av at flest mulig deltar i frivillig arbeid, er i inntektsgivende arbeid osv, men når skal de gi oss muligheten til dette?

Når dere leser dette er vel årsmøtene nært forestående eller de er allerede gjennomført. Opptil flere lag har nok også markert ulike jubileum i år. Norges Handikapforbund er 80 år i år og det skal markeres i forbindelse med Landsmøtet i juni.

Det betyr at vi i NHF på landsplan har jobbet i 80 år for å få et samfunn for alle. Måten det har vært jobbet på har endret seg mye i løpet av disse 80 årene. Fra at noen jobbet med veldedighet for at funksjonshemmede skulle få et sted å bo, hjelpemidler og skole, til at vi selv nå jobber for et samfunn hvor vi er likestilte med ikke funksjonshemmede på alle områder.

Ordbruk har også endret seg mye. Det er forresten ikke mer enn 20 år siden Statens Pensjonskasse brukte "Invalidpensjon" på uføretrygd. Staten valgte altså å si at offentlig ansatte som måtte slutte i jobb og gå over på trygd ikke hadde noen verdi (invalid – uten verdi) for samfunnet. Kanskje det er det som henger igjen og gjør at det er så vanskelig for mennesker med nedsatt funksjonsevne å få jobb i dag.

Jeg vil avslutte med å gratulere NHF Bergen, regionens eldste lag, med sitt 85 års jubileum i 2011.

Anne-Berit Kolås

Hva synes du?

Sørvesten er igjen i farta og i redaksjonen er vi som vanlig spent på mottakelsen. Vi er imidlertid ikke bortskjemt med reaksjoner fra leserne, hverken positive eller negative. Intet nytt er godt nytt, sies det, men vi tar allikevel ikke det for god fisk heller. Derfor; vær så snill, kjære leser, gi oss beskjed om du er fornøyd, misfornøyd, irritert, glad, likegyldig eller på andre måter ønsker å gi uttrykk for hvordan bladet virker på deg.

Vi forsetter serien vår med portrett og denne gang er det Kristian Bore, den sindige byggmesteren fra Jæren som vi blir nærmere kjent med.

Vi har tidligere vært inne på viktigheten av å lovfeste individuell rett til Brukerstyrt Personlig Assistanse. Det er godt kjent at Arbeiderpartiet har vært mest negative til lovfestingen. For å gjøre noe med det tok regionstyret initiativ til møter med fylkestyrene i Arbeiderpartiet, med stort hell. Både fylkestyret i Hordaland og Rogaland har vedtatt å støtte lovfestingen og ber om at dette blir innarbeidet i den nye helse- og omsorgsloven.

Nå har vi allerede kommet godt i gang med nytt år og jeg ser fram til mange spennende aktiviteter i 2011.

Mange lokallag har i disse dager årsmøter og vi vil bare minne dere på at dere sender inn årsberetning, årsregnskap og rapportskjema til regionskontoret. Jeg ønsker dere alle lykke til med avholdelse av årsmøtene deres.

Hjelpemiddelmessen i Rogaland 2011.

NHF Sørvest kan dessverre ikke påta oss å arrangere den planlagte hjelpemiddelmessen i Rogaland. Avstanden mellom det vi måtte ha per stand for å gå i balanse og det hjelpemiddelforeningen var villige til å betale ble for stor. Hjelpemiddelforeningen tar selv over arrangementet som planlagt. Datoene er imidlertid fortsatt uvisse. Vi er inviterte til å være til stede og vil holde dere orientert om hva som skjer.

21. februar gjennomførte NHF Sørvest, PULS kurs i Rogaland. Dette er et kurs for de som er aktive i arbeidet med kartlegging og påvirkning rundt universell utforming. Tilsvarende kurs har også vært arrangert i Hordaland. Kurset tok for seg nye byggeforskrifter og ny National Standard for universell utforming.

Planlagte kurs og arrangement i 2011.

Våren: Grunnleggende likemannsopplæring – Hordaland og Rogaland
Grunnkurs i likemannsarbeid. Et samarbeidsprosjekt med Landsforeningen for ryggmargsskade (LARS), hvor alle medlemmene i

Så får vi bare håpe at resten av Arbeiderpartiet snart forstår at dette ikke er noe å være redd for.

Nytt i denne utgaven er at vi har utfordret to samfunnsengasjerte personer til å kommentere 4 utbredte påstander om kommersialisering av velferdstjenester. Nå fikk vi bare svar fra den ene, Torstein Dahle fra Rødt som vi gjengir i sin helhet. All takk for svaret!

Vårens eventyr, for noen, eller mareritt for andre – nærmer seg. Det går mot serieåpning i fotball. To skribenter presenterer fotballagene Brann og Viking.

Per Fugelli, professor i sosialmedisin har en kommentar i Stavanger Aftenblad 31. januar "Arbeid – helsens kilde?" hvor han tar opp den frykt som Høyre, NHO og Civitas peprer folk med om velferdsstaten. For å få understreket hva Høyre, NHO og Civitas mener har de omgjort velferdsstaten til velferdsfellen. Det er de 700 000 utenfor arbeidslivet som er årsaken og som stigmatiseres som "samfunnstapere"

Dette gjenspeiler en skremmende holdning og

NHF Sørvest, kan delta.

7. mai: Årsmøte i NHF Sørvest

Regionårsmøtet skal avholdes lørdag 7. mai på Quality Airport Hotel Stavanger, Sola

10-11. september: Likemanns-kurs/ Tema shopping, arbeidsrelatert kurs - Hordaland

Likemann og rettighetsveiledere, samt nye personer til tjenesten

29-30. oktober: Lederkonferanse/ høstkurs 2011 – Rogaland

Tillitsvalgte i NHF Sørvest, fortrinnsvis leder og nestleder

Invitasjon til de forskjellige kurs og samlinger vil bli sendt ut når dato er fastsatt. Opplysningene vil også være å finne på vår hjemmeside: www.nhf.no/soerwest

Av politiske saker som det nå jobbes med på kontoret kan vi nevne:

Skolekartlegging: Takket være økonomisk bistand fra lokallag i Rogaland, er nå selve kartleggingen av tilgjengeligheten på alle grunnskolene i Rogaland foretatt. Vi har fått svar fra 146 av 200 skoler, noe som er en god svarprosent. Svarene skal nå bearbejdes. Resultatene vil kunne gi et viktig bidrag til det interessepolitiske bidraget i tiden framover. Regionkontoret arbeider for å få til en tilsvarende økonomisk ordning for kartlegging i Hordaland.

Stolthetsparaden 2011.

NHF Sørvest har søkt Bergen kommune om å få gjennomføre en markering på Festplassen, i slutten av august.

Alf Are Skog
Redaktør
alf-are.skog@nhf.no

REDAKTØRENS
SPALTE

Vigdis Hope
Vigdis.hope@nhf.no

KONTORETS
SPALTE

en mangel på innsikt når man generaliserer og stempler mennesker som tapere fordi man ikke er, eller ikke lengre kan være i et såkalt ordinært arbeidsforhold. Man fremstilles som noe som ikke passer inn, som uproduktive - en klamp om foten. Det er urovekkende når tunge aktører på arbeidsmarkedet bruker omfattende ressurser for å få dette frem som årsaken til at velferdsstaten er i fare. Dette er å spre frykt og usikkerhet og når man har hørt det mange nok ganger, kan selv den ivrigste motstander av et slikt syn begynne å tvile. Da er det fare på ferde og på høyt tid å våkne! Kos deg med Sørvesten!

Dette vil bli et samarbeid med andre funksjonshemmedes organisasjoner i Hordaland for å alminneliggjøre og bekrefte funksjonsnedsettelse som en måte å være menneske på. I tillegg til markeringen er det planlagt konsert og appeller. Vi avventer her bekreftelse på dato for gjennomføring av arrangementet.

Verv og venn. Kjenner du noen som vil bli medlem i Norges Handikapforbund?

NHF Sørvest skal starte opp vervekampanje. Verv nye medlemmer og du som verver vil bli med i trekningen av mange fine premier. Mer utfyllende informasjon om vervekampanjen vil vi komme tilbake til i neste nummer av Regionsnytt, følg gjerne også med på vår hjemmeside: www.nhf.no/soerwest

Avslutningsvis ønsker jeg dere alle en fin vår og håper dere tar vare på hverandre. Omtanke og omsorg teller mye for mange av oss. Det skal ikke alltid så mye til. Et smil og et nikk kan gjøre hverdagen hyggeligere for mange.

INNHOOLD

Leder 2 | Redaktørens spalte | Kontorets spalte 3 | Sindig Jærbu-som inngir tillit 4-7 | Kommersialisering av velferdstjenester-en dårlig ide 8-9 | Tilgjengelighet i fokus 10 | Bergen Wheelers/NHF Bergen med ny hjemmeside 12 | Utfordrer til samarbeid 14-15 | Vi, den korteste myten vi har 16-17 | NHF Bergen er 85 år | Et folkekrav 20-21 | Viking du kjenner vel de mørkeblå? 22-25 | Mitt hjerte står i Brann 26 | Kommunale råd for funksjonshemmede 26 | Gjett-rett 32 | Kryssord og landsforeninger 30 | Alfabetisk lokallagsliste 34 |

SINDIG JÆRBU - SOM INNGIR TILLIT

Det er mørk desember, i alle fall grå formiddags desember. Jeg kjører riksvei 44 fra Stavanger til Vigrestad i Hå kommune på Jæren, på vei til Kristian Bore. Det ene jordet blir avløst av det andre i dette typiske jær-landskapet.

Tekst: Rolf Østbø

Etter hvert avløser havet de snødekte jordene og utsikten blir helt fantastisk. Det er Nordsjøen som bryter mot strendene, eller "Nordhavets salte vanne", som det står i sangen.

Der bølgene har slått mot land i millioner av år er det vekselvis kilometerlange sandstrender, eller som akkurat her ved innkjørselen til Vigrestad, stein på stein som i tidens løp er blitt slipt runde av dønningene. Det er noe evig med lyden av hav som slår inn mot land. Det er som lyden i en konkyllie. Et av de få sanseintrykk vi har til felles med våre forfedre siden tidenes morgen.

I denne forbindelse kan det være interessant å høre hva en av Norges mest kjente forfattere i sin tid skrev om landskap og mennesker på Jæren.

Utanfor, i vest, bryt havet på mot ei sju mil lang, låg sandstrand. Upp frå den låge sandstrandi tøyger seg eit armt, grått land med lyngbrune bakkar og bleike myrer, oversådd med kampestein, trelaust og bart, avstengd mot aust med ein lang, låg fjellgard.

Med denne dystre, men høyst realistiske beskrivelsen av Jæren, åpner Arne Garborg sin roman "Fred", som ble utgitt i 1892.

Det særegne jærsk landskapet lar seg beskrive, i alle fall av Garborg, men hva med menneskene som bor der? Vi leser videre fra samme roman: "Det er eit sterkt, tungt folk, som grev seg gjennom livet med grubling og slit, putlar med jordi og granskar skriften, piner korn av aur'en og von av sine draumar, trur på skillingen og trøystar seg til Gud."

Dette er altså Kristian Bore's rike. Jeg er rimelig sikker på at han ikke "trur på skillingen", og om han "trøyster seg til Gud" er vanskelig å si. Men jeg tror han har et godt forhold til Han der oppe, det må jeg forresten huske på å spørre han om. Kristian altså. Og med utsagn som "å putle med jordi" er Kristian festet til netthinnen, som den bonden han en gang var.

I dag er han mest kjent av folk utenfor organisasjonen fordi han er medlem i den sentrale flygruppen i Avinor. Hvis noen tror at han meldte seg ut av NHF etter en del kontroverser som oppsto i kjølvannet av den høyst respektable innsatsen han

gjorde i gruppa som skulle arbeide for å ivareta bevegelseshemmedes interesser på Stavanger lufthavn, Sola, kan vi informere om at herr Bore fortsatt er medlem i Norges Handikapforbund!

Vi skal ikke dvele for lenge med det som ble kalt for "gangbrosaken", men det var flere som tok til orde for at Kristian aldri fikk den anerkjennelsen han fortjente i denne saken.

Hvis vi skal beskrive Kristian Bore som person, er det ikke å ta for hardt i når vi sier at han er en praktisk kar som ser løsninger der andre er mer opphengt i problemer. Han er sindig, inngir tillit og har og har oppnådd anerkjennelse.

Eg veit ikkje om det er rett, men.....

Han blir beskrevet som en mann som er lun og omgjengelig, og er dessuten utstyrt med en god porsjon humor. Når han har ideer, eller lanserer forslag, er det typisk Kristian å si lavmælt, nesten litt brydd: "Eg veit ikkje om det er rett, men.....".

Veldig ofte har du rett, Kristian! Han står på for de svakeste rett, og har særlig god innsikt i emnet tilgjengelighet. Kanskje ikke så rart, når en tar hans bakgrunn som byggmester i betraktning! Legger vi til at han er en kunstner med sine treutskjærte møbler og annet inventar som han har utstyrt både sitt eget og barnas hjem med etter hvert som de flyttet ut av kona Brit og Kristians trygge rede, har vi fått med det meste.

Han er, som navnet antyder, fra Bore i Klepp kommune. I og med at han vokste opp på et relativt lite gardsbruk som han overtok etter foreldrene, var det en stor fordel at han hadde full jobb som tommermann i tillegg.

Det var faren som mente at siden det var så mye som skulle vedlikeholdes på en gård, kunne det være en investering for fremtiden

å lære seg akkurat det faget.

Kristian overtok en gård som var på 50 mål dyrket mark, og 50 mål utmark. På

" Det er noe evig med lyden av hav som slår inn mot land. Det er som lyden i en konkyllie."

området som var behandlet, dyrket han grønnsaker. Åtte kyr sørget i tillegg for at det var melkeproduksjon på gården.

Så langt jeg kjenner Kristian, var dette livet hans til han begynte å nærme seg tjuve år.

Så slo lynet ned; eller for å si det på en annen måte: han traff Brit som han hadde hatt et godt øye til en stund. Dette var på midten av 1960-tallet, og etter at de hadde gått hånd i hånd i flere måneder, ble de smidd i Hymens lenker (du verden.....) i 1966! Eller gift som vi sier i 2010!

I tiden som fulgte ble gårdsdriften hovedsaken, og med Brits hjelp opparbeidet det unge, driftige ekteparet jorda fra 50 til 80 mål, og økte antallet kyr til 18, som selv på Jæren utgjør en melkeproduksjon godt over gjennomsnittet!

Imponerende, høyst imponerende

Heimamahus, eller våningshus som noen sier, var i svært dårlig forfatning, så Kristian bygde for sikkerhets skyld helt nytt. Jeg vet ikke om det ble inntatt store mengder Møllers tran, men det er et faktum at det til tider var stor produksjon på gården, både inne og ute!

Eller hva skal vi si til at det kom seks barn til verden i løpet av sju år? Jeg skal si det jeg: Imponerende, høyst imponerende!

Ekteparet Bore var av den oppfatning at for å skape trygge oppvekstvilkår for barna,

var det viktig å kunne sette grenser. Med så mange unger på så kort tid, var det sikkert også helt nødvendig.

Som om det ikke var nok med egne barn, var det til tider 14-15 unger hos dem, så gården var på mange måter samlingspunktet for de fleste av gårdene i området.

Kristian tror selv at dette var noe hans far hadde beredt grunnen for, ettersom han bestandig hadde hatt et så utrolig godt lag med barn.

Det var, som jeg kan fornemme når Kristian forteller, lykkelige år for den unge, store familien på gården på Bore.

Men ingen eier lykken og heller ikke på Bore skulle den vare. Kristian begynte å bli plaget av allergi. Han måtte unngå lukt fra dyrene, han fikk allergiske reaksjoner fra gras og silolukt, og litt etter litt begynte føttene å svikte.

Sviktende føtter? Her er det nødvendig å gå tilbake til den gang Kristian var 2 år og fikk påvist kreft mens han var på Rikshospitalet i Oslo. I 1948 ble han som 3-åring operert for første gang, og året etter fikk han en serie meget kraftige strålebehandlinger.

Problemet med dette er at legene på den tiden visste lite eller ingenting om bivirkningene disse behandlingene hadde.

– Jeg fikk 32 behandlinger, sier Kristian rolig. I dag antydes det fra legehøld at det hadde vært nok med 6 behandlinger.

– Det er uansett grunnen til at jeg i dag er lam fra livet og sitter i rullestol. De første

seinskadene merket jeg som 35-åring i 1980, og 12 år senere satt jeg i rullestol.
– Dere måtte altså forlate det som var, eller i alle fall det som kunne blitt, kronen på verket; selve livsverket?

Det er nesten som om Kristian unngår å møte blikket mitt. Han tar til kaffekoppen, som han holder rundt med begge nevene sine, blikket er festet på noe utenfor stuevinduet, og da svaret kommer aner jeg at dette ikke er så lett å snakke om.

– Det var den tyngste dagen; ikke bare i mitt liv, for det berørte jo hele familien. Kanskje spesielt for barna våre, som ikke visste om et annet liv. Det var så definitivt, ingen vei tilbake!

– Legene sa til slutt at hvis jeg ville overleve, måtte jeg gjøre kort prosess og komme meg bort fra gården.

Tilbake til start

Det sies at et av menneskets største egenskaper er evnen til å omstille seg, eller å være tilpasningsdyktig. Den evnen hadde også familien Bore i rikt monn. Det var heller ingen ulempe at Brit og Kristian kunne støtte hverandre, og selvfølgelig at Kristian allerede hadde utdannet seg til tømmermann.

De flyttet sørover på Jæren. Fra Klepp kommune til Hå, nærmere bestemt til Vigrestad. Først til et midlertidig bosted, som for liksom å konsolidere stillingen, så til noe mer permanent. Huset der Brit og Kristian bor i den dag i dag.

Til nå er det mennesket Kristian Bore som har lettet på sløret og gitt meg anledning til å gi et riss av ham og hans familie, til Sørvestens lesere. I det følgende vil vi forsøke å "tegne" ham mer helhetlig. *Du startet på nytt med blanke ark?*

– Jeg begynte for meg selv. Saken er jo at når en er gårdbruker, så er en selvstendig

næringsdrivende. Med andre ord: Når jeg sluttet som bonde gikk det praktisk talt automatisk i at jeg igjen begynte som selvstendig næringsdrivende, denne gang som tømmermann.

Jeg skal ikke dvele med denne delen av hans liv, men når jeg ser de vakre utskjæringene som pryder inventaret bare her i stua, kan jeg ikke tro annet enn at virksomheten har gått strålende!

Som tillitsvalgt i NHF har han satt spor

“ Men ingen eier lykken, og heller ikke på Bore skulle den vare.”

etter seg, og det er naturlig å spørre om hvilke saker han mener NHF bør prioritere i dagens situasjon?

– Jeg tror det er viktigere enn noen gang før å ha fokus på det som er i ferd med å forsvinne. Alle disse nye reformene som skal erstatte det som har fungert bra tidligere. Alt skal måles i penger, det snakkes sjelden om mennesket.

Det er økonomene som styrer, eller blårusseren om du vil!

Det siste sier Bore med et smil som ikke når helt opp til øynene.

– NHF har etter min mening vært fantastisk flinke til å arbeide for likeverd, likestilling, og mot alle former for diskriminering. Da har individet alltid vært i fokus! Det informasjonsmateriellet som vår organisasjon gjennom årene har utarbeidet, har ført til en bevisstgjøring, ikke bare blant medlemmene, men også blant dem vi har forsøkt å informere og påvirke utenfor våre egne rekker.

– Det beste eksempelet på dette er kanskje innholdet i den såkalte

tilgjengelighetsbrosjyren. Ordlyden i lowerket i 2010 vedrørende tilgjengelighet som politikerne har vedtatt, ligger svært nær det som sto på trykk i vår brosjyre i 2005.

For meg er det et bevis på den formidable jobben NHF har gjort blant annet på dette området!

– *Hva ser du tilbake på med størst glede etter dine år som medlem i NHF?*

– Å, det er så mye. Jeg kan nevne i fleng saker som antidiskrimineringsloven,

kampen for å bedre levekårene, brukeropplæring, bygningsloven. Som du skjønner er det vanskelig å trekke fram en enkelt sak i rekken av høydepunkter. Jeg vil også benytte anledningen til å trekke fram veiledningstjenesten og det som går inn under begrepet likemannsarbeidet, som jeg har vært veldig engasjert i.

Da jeg fikk ansvaret for veiledningstjenesten i Rogaland i 1995, fikk vi mellom 5 og 7 henvendelser årlig. Da jeg ga meg 14 år senere, fikk vi mellom 300-400 henvendelser årlig.

Under hele vår samtale har kona Brit oppholdt seg på kjøkkenet der hun etter lukten å dømme sannsynligvis har tryllet fram både det ene og andre familien Bore skal smake på under den forestående julehøytiden. Men da Kristian nærmest i en bisetning forteller om sitt engasjement i veiledningstjenesten, klarer hun ikke å holde seg lenger. Hun kommer inn i stua og sier engasjert: "Og jammen har du jobbet mye og hardt for å oppnå de resultatene dere gjorde!"

Kristian ser på henne og utbryter:

– I 1998 klagde vi 12 saker inn for trygderetten; i 8 av disse fikk vi medhold. Det førte til at jeg ble kalt inn til fylkestyngdesjefen som ville vite hva som var skjedd, for i følge alle tilgjengelige statistikker skulle bare 1 prosent fått medhold.

Dette sier noe om hvor viktig det er å ha en fungerende veiledningstjeneste, sier Kristian med ettertrykk.

En vinn/vinn situasjon

Som mange vet, har også Kristian tatt sin tøm som leder i regionstyret. Derfor kan det være interessant å høre hva han synes regionstyret bør arbeide med i dagens situasjon.

– Det som har vært viktig tidligere, er ikke mindre viktig i dagens situasjon. Lokallagsdialog og brukeropplæring skal være bærende elementer i vår virksomhet. Dessuten savner jeg en dialog med personer fra andre organisasjoner som vi kan utveksle erfaringer med, ha felles opplæring, felles møter og felles konferanser med. Dette er en vinn/vinn situasjon, der vi kan dele på utgiftene, samtidig som vi får felles opplæring. Jeg kan ikke skjønne annet enn at dialog med andre organisasjoner er et absolutt gode!

Kristian Bore er en person det er lett å like. Han utstråler en ro som smitter over på andre, og er i besittelse av et smil som aldri er langt unna.

– *Musikk, Kristian, hva hører du helst på?*

Han tar seg god tid før han svarer. Med øvede fingre ruller han en sigarett, og i mitt stille sinn tenker jeg at en roekte jærbu nok liker.....

– Jim Reeves, Gunnar Wicklund og Bjørø Håland, sier Kristian.

I og med at engelskkunnskapene er så som så etter en time engelsk i uka på Framhaldsskolen, som det het den gang

Kristian forsøkte å suge til seg lærdom fra kunnskapens tre, får han mest ut av den musikken som er utstyrt med norsk tekst. *Hva med bøker?*

– Å lese bøker ligger langt unna mitt interessefelt! Har aldri hatt så god tid at jeg har kunnet prioritere det, synes jeg. Det vil si; som ungdom leste jeg det jeg kom over av sportsbiografier. Som for eksempel av skøytekongen Knut "Kupperrn" Johannesen. Første gang jeg hørte fra et NM på skøyter, var da "Kupperrn" vant i 1955.

Vi kan tilføye at norgesmesterskapet Kristian referer til, ble arrangert i Bergen av alle steder, og det var det første av "Kupperrns" åtte norske mesterskap!

Legger vi til at undertegnede også var en hund etter sportsbiografier i sin ungdom, antar jeg at en av bøkene Kristian leste, var "Fra Kampen til Squaw Valley" som ble utgitt i 1960. Etter at Knut Johannesen vant den urnorske distansen 10 000 meter i de olympiske leker i Squaw Valley i California i 1960, og satte en ny standard for hurtigløp på skøyter med den legendariske tiden 15, 46, 6, gikk boka hans som varmt hvetebrød!

– *Hva er ditt forhold til religion?*

– Ganske enkelt egentlig. Jeg er oppvokst i et hjem der begge mine foreldre hadde et kristent livssyn, og det har også preget meg. Jeg har sett opp til min bestemor og min far, og det har jeg gjort hele livet. Far døde for bare 3 år siden, og jeg hørte aldri at han snakket nedsettende om et annet menneske.

– Er forholdet mellom lokallagene og de ansatte/ tillitsvalgte i regionen bra nok?

– Jeg synes det har vært bra hele tiden, men alt kan forbedres. Arbeidet blir jo i stor grad styrt av økonomien.

– *Hva med politikk, Kristian?*

– Brydde meg fint lite om politikk til jeg ble

lammet. Meldte meg inn i Arbeiderpartiet i 1998, og etter det første årsmøtet ble jeg valgt til nestleder i kommunestyret, og året etter var jeg blitt valgt til nestleder i byggenemda. Ingen hadde tenkt på at et medlem av byggenemda skulle sitte i rullestol, så Jærbladet gjorde en sak ut av det. Etter 3 uker ble alle byggenemdene innkalt til et møte på Hotel Alstor i Stavanger. Der fikk jeg høre at, "beklager men du er nok kommet til feil plass, du hører nok ikke til her."

Jeg er fremdeles aktiv i politikken i den forstand at jeg som varamann er med i forskjellige utvalg. Det er en ønskerolle, fordi det er i utvalgene politikken blir utformet, og best av alt: jeg slipper lange møter!

Mitt møte med Kristian er over, det er på tide å takke for meg og dra hjem. Jeg legger Jæren bak meg og mens bilen blir innhyllt i tåke kjører jeg nordover mot Stavanger mens jeg av en eller annen grunn nynner for meg selv: "I love norwegian country.....".

Svar på tiltale ”arbeidstittel”

Sørvesten utfordret to profilerte personer til å kommentere 4 påstander knyttet til tema kommersialisering av velferdstjenester. Bakgrunnen var å få frem ulike sider.

Våre påstander:

1. Det offentlige sparer penger på kommersialisering av velferdstjenester!
2. Kvaliteten på kommersialiserte tjenester er bedre enn det offentliges!
3. Brukerne av kommersialiserte velferdstjenester får økt innflytelse og medbestemmelse i forhold til offentlige!
4. Kommersialisering av velferdstjenester fører til dårligere lønn, strengere effektivitetskrav, sosial dumping og mer usikre arbeidsforhold for arbeidstakerne!

Kun Torstein Dahle tok utfordringen. Torstein Dahle er siviløkonom (NHH), lektor og politiker. Han var leder for partiet Rødt fra stiftelsen i 2007 til 2010 og var leder for forgjengeren Rød Valgallianse (RV) fra 2003. Han har representert RV i bystyret i Bergen i en årrekke og i fylkestinget i Hordaland mellom 2003 og 2007, (kilde Wikipedia).

Kommersialisering av velferdstjenester er en dårlig idé

Det som vi ofte kaller for ”velferdstjenester” er et mangfoldig område. Etter mitt syn må det være et overordnet prinsipp at de tjenester som er nødvendige for at alle skal ha likeverdige og fullverdige muligheter til livsutfoldelse, må være rettighetsbaserte, og at de skal være et offentlig ansvar.

*Tekst :
Torstein Dahle*

Hovedregelen bør være at de også utføres i offentlig regi. Likevel må det understrekes at en del viktig arbeid gjøres av ideelle

organisasjoner. Dels har de tatt initiativ og påtatt seg oppgaver som det offentlige

burde ha gjort. Det er en tragedie at flere viktige kompetansmiljøer som er drevet fram av ideelle organisasjoner, nå rives ned fordi de taper i anbudskonkurranser, ofte nettopp fordi kvalitet koster penger.

Det er også mange eksempler på at ideelle organisasjoner setter i gang tilbud som kan supplere og komme i tillegg til nødvendig offentlig innsats. Svært ofte er dette prisverdige initiativ, som uttrykker et medmenneskelig og ofte livssynsmotivert engasjement som må hilses velkommen.

Det er en svært forskjell mellom

slik idealistisk motivert innsats, og kommersielle tilbud. Jeg mener det er en tilsnikelse når motstand mot privatisering møtes med å peke på innsats gjort av ideelle organisasjoner. De kommersielle tilbudene har en helt annen karakter.

Jeg er blitt bedt om å kommentere noen ofte framførte påstander om kommersialisering av velferdstjenester. Den ene er at det offentlige kan spare penger på kommersialisering av velferdstjenester. En annen er at kommersialisering av velferdstjenestene fører til dårligere lønn, strengere effektivitetskrav, sosial dumping og mer usikre forhold for arbeidstakerne. Disse to påstandene henger sammen. Det er en del eksempler på at den siste påstanden har slått til. Under slike forhold kan selvsagt en utførerbedrift klare seg med lavere pris enn det som en kommune eller en ideell organisasjon trenger for å kunne drive. I de grelleste tilfellene har det dreid seg om underbetalt eller ikke-betalt arbeidskraft (ja, du leste riktig!) hentet inn fra utlandet. I Oslo er skandalesaker under opprulling av denne typen.

I Bergen er bruk av kommersielle aktører i hjemmetjenestene ikke basert på anbud, men at alle tilbydere (også det kommunale foretaket) skal få en bestemt betalingsssats av kommunen. De bedriftene som godkjennes av kommunen som tilbydere av tjenestene, får så levere til den betalingen dersom brukerne velger dem som leverandør. En eventuell besparelse

for kommunen ligger i at satsene er satt lavt, ikke i at det bare er billigste leverandør som får levere. I Bergen har resultatet blitt at enkelte kommersielle tilbydere etter en tid er kommet til at satsene er for lave, slik at de har trukket seg. Et annet resultat i Bergen er at en av driverne som er under gransking for grov utnyttning av filippinsk arbeidskraft i Oslo, likevel får drive i Bergen fordi de ennå ikke er dømt for lovbrudd, og da kan ikke Bergen kommune nekte dem godkjenning ut fra veldokumenterte påstander om sosial dumping før saken er brakt rettslig til ende (I Bergen bruker de visstnok heller ikke filippinsk arbeidskraft).

NHO Service går ut i mediene over hele landet med påstander om at det er store penger å spare innenfor eldreomsorgen. Deres påstander er ”dokumentert” med et materiale som rett og slett er et makkverk. Noe av det bygger på påstanden om at alle kommuner i Norge kan bruke like lite per bruker som den kommunen som bruker minst. De plukker da tall fra ulike kommuner, slik at den kommunen som har dårligst standard eller mest konsentrert befolkning eller mest leiddrevet sykehjem skal sette standarden for alle. Ettersom ingen kommune driver billigst på alle områder, vil slike undersøkelser alltid konkludere med at din kommune har et innsparingspotensial på X millioner kroner. Noen av påstandene til NHO Service har enda dårligere dokumentasjon enn dette.

Enhver kan jo tenke over hvor et reelt potensial for billigere drift ligger, når vi vet at velferdstjenester er kjennetegnet ved at de er arbeidsintensive, dvs. at det meste av kostnadene går til arbeidskraft. Selvsagt ligger da innsparingspotensialet primært på arbeidskraften. Bl.a. er dårligere pensjonsvilkår et viktig punkt, som rammer først om en del år og som ikke er så lett å ha oversikt over for den ansatte.

Et annet svært viktig punkt er hvordan behovet for faglig oppfølging og videreutdanning av de ansatte følges opp. Et privat firma kan ikke drive med utdanningstiltak eller praksisopplæring av studenter.

Mitt svar på begge disse to påstandene er derfor at de begge er riktige, men at forklaringen på besparelsen ofte ligger i at den andre påstanden om dårligere lønns- og arbeidsforhold er riktig.

En tredje påstand er at kvaliteten på kommersialiserte tjenester er bedre enn på offentlige tilbud. Det finnes utvilsomt eksempler på det, men så vidt jeg vet, er det slett ikke noe som har generell gyldighet. Det som er riktig, er at når en kommune skriver kontrakt med en kommersiell leverandør, så vil tjenestens innhold være presist beskrevet, og at

kommunen har krav på kontroll av at levering er i tråd med kontraktens krav. Dette har både positive og negative sider.

At det er stilt bestemte, definerte krav, har en del positive sider. Men det behøver man ikke kommersialisere for å gjøre. En av de negative er at kommunen da bruker en god del ressurser på å betale for eksperter på kontraktsoppstilling, på kontroll og på administrasjon av driverne. Den kanskje viktigste negative effekten er nettopp kravet til presisjon i oppgavebeskrivelsen, for der inngår ikke tid til en samtale eller til utførelse av oppgaver som akkurat denne brukeren trenger, men som ikke kommunen har lagt inn. Fokus blir på tidsstudier av tjenesten og stoppeklokkebruk på enkeltelementer, ikke på brukeren og vedkommendes rett til selv å definere sine behov.

Et svært viktig poeng er at kommersiell utførelse av bestemte tjenester, krever at man trekker ut enkeltfunksjoner som kan egne seg for kontraktsskriving. Det går ut over hensynet til helheten hos brukeren. For eksempel er det viktig i eldreomsorgen at hjemmehjelpen løpende kan vurdere brukerens helsemessige utvikling, slik at det kan meldes fra om behov for opptrapping av tjenestene, f.eks. til hjemmesykepleie eller behov for sykehjemsplass. Når det er forskjellige bedrifter som leverer, vil det gå ut over muligheten til nødvendig koordinering og oppfølging. Av hensyn til konkurranseelighet og personvern kan heller ikke kommunen alltid gi opplysninger som egentlig burde ha vært formidlet om brukeren til et privat firma.

Det er ingen tvil om at kvalitetsnivået på kommunale tjenester i en del tilfeller ikke er godt nok. Men svaret ligger etter mitt syn ikke i kommersialisering. Mye kunne ha vært oppnådd hvis man viser like stor vilje til å satse tid og ressurser på forbedring i det daglige, som man gjør når en kommune får et politisk flertall som vil satse på bruk av kommersielle aktører. Bergen kommune har f.eks. satset mye penger på å lage kommers.

Den fjerde påstanden er at brukerne av kommersialiserte tjenester får økt innflytelse og medbestemmelse i forhold til offentlige. Generelt mener jeg at alt som måtte være av mangler i offentlig tilbud, kan rettes opp uten kommersialisering. Og at kommersialisering vil være starten på en utvikling mot at brukernes egen betalingsvilje etter hvert vil avgjøre standarden utover et ganske lavt basisnivå på tjenestene.

TILGJENGELIGHET I FOKUS

Av og til kan det være vanskelig å finne en konstruktiv måte å arbeide med tilgjengelighet på i sitt lokalmiljø.

Av Per Åge Øglænd -

I Stavanger syntes vi det ble for omstendelig at hele styret jobbet med slike saker, men samtidig for belastende å legge hele ansvaret på kun én person. I 2006 ble det derfor opprettet et "tilgjengelighetsutvalg" bestående av 3 medlemmer – en arkitekt, en ergoterapeut samt en ansvarlig fra styret som leder av utvalget. På denne måten har vi oppnådd en smidig og kvalitetssikker saksbehandling.

Sakstilgangen får vi bl.a. gjennom å være på kommunens høringsliste i alle plansaker. Dette er svært viktig i forhold til å være orientert i byutviklingen, spesielt når det gjelder utforming av botilbud for funksjonshemmede samt generell tilgjengelighet. Vi får dessuten henvendelser fra både firma og privatpersoner som vi forsøker å følge opp gjennom møter og befaringer.

Som rettighetsorganisasjon, tar vi også opp saker på eget initiativ. Her har vi en god mulighet til å markere oss. Vi har

fått både politisk oppmerksomhet og omtale i media i flere saker. Dette har dreiet seg om byggeprosjekt ang. både hotell, idrett- og kulturarenaer. Det er i slike sammenhenger viktig å opptre seriøst og gjerne komme med forslag til konstruktive løsninger. Målet er først og fremst god tilgjengelighet – ikke media oppslag.

Siden Norges Handikapforbund primært er en interesseorganisasjon for bevegelseshemmede, har vi valgt å sette fokus på tilgjengelighet i dette saksområdet. Prinsippene for universell utforming er grunnlaget for arbeidet, men vår prioritering er høy kompetanse på et smalere felt, enn å vite "litt" om alt.

Dette var noen tips i arbeidet for å bryte ned de fysiske barrierene mot et fullverdig liv for alle. Regionskontoret og vi, har eksempler på saker vi har jobbet med. Ta gjerne kontakt hvis det er interesse for å se nærmere på disse. Husk at god tilgjengelighet er stikkordet for meningsfull samfunnsdeltagelse.

BERGEN

BBB
Bergen
Bolig og Byfornyelse
Pb. 1011 Sentrum, 5808 Bergen
Tlf. 55 56 56 00

FRAMO
Frank Mohn Flatøy AS
Oil & Gas Division

Hjelpemiddelhuset
for korttidsutlån
Øvre Fyllingsvei 35, 5161 Laksevåg
Tlf. 55 94 71 30

Atterås
Ortopediteknikk
Ortopediteknisk Institutt
Fjøsangervn. 215, 5073 Bergen
Tlf. 55 27 11 00 Fax. 55 27 10 99

Betong Vest
FERDIGBETONG & BETONGPUMPING
Fleslandsveien 77, 5258 Blomsterdalen
Tlf. 55 11 66 00 • Mob. 924 07 250
www.betongvest.com

BØMLO

WÄRTSILÄ NORWAY AS
5420 Rubbestadneset
Tlf. 53 42 25 00 • Fax. 53 42 25 01
www.wartsila.com/no

MELAND

Frekhaug
Fysioterapi
Havnevn. 15, 5918 Frekhaug
Tlf. 56 17 14 50

MODALEN

KNUT FARESTVEIT
RØR & SVEIS

- SANITÆR- OG INDUSTRIRØRLEGGING
- NYBYGG OG REHABILITERING
- BADEROMSØBLER OG -UTSTYR
- AVLØPSRENSANLEGG
- HUS OG HYTTER
- VÅTROMSKURS

TLF./FAKS 56 59 97 07
MOBIL 901 82 524
FARESTVEIT - 5729 MODALEN

STORD

SKL
Energi til utvikling
Pb. 24, 5401 Stord, Tlf. 53 49 60 00, www.skl.as

STORD

ENGELSEN
Hamnegata 86, 5411 Stord
Tlf. 53 40 90 10
www.wengelsen.no

JS
Jentespranget as
Tlf. 53 40 30 30

iDrift
Tlf. 53 47 22 20 • www.idrift.no

SUND

Sund VA
Midtstegen, 5382 Skogsvåg
Tlf. 56 31 92 00
Fax. 56 31 92 01
Vi støtter NHF's arbeid i Hordaland

ASKØY

Damstahl AS
Lyngneset 46, 5302 Strusshamn, Tlf. 56 15 15 70, www.damstahl.no

BERGEN

Westport AS
Skuteviksboder 1-2, 5035 Bergen Tlf. 55 59 94 20 Faks. 55 59 94 21

BØMLO

Lido Norway AS
5430 Bremnes, Tlf. 53 40 95 20, www.lidomarine.no

Kfs Bygg AS
5427 Urangsvåg, Tlf. 901 53 440

Rema 1000
5430 Bremnes, Tlf. 53 42 05 88

FJELL

Fjell Industries AS
Smålonane 5, 5353 Straume, Tlf. 56 31 26 00, www.fjellindustries.com

B. Telle Trearbeid AS
Tellnes Næringspark, 5357 Fjell, Tlf. 56 31 20 80

FUSA

Fusa Utviklingsselskap AS
Fjord'n Senter, Tlf. 56 58 18 90, www.fusautvikling.no

Helland Hogst AS
5640 Eikelandsosen, Tlf. 920 40 379, www.hellandhogst.no

UniProtect AS
5643 Strandvik, Tlf. 56 58 16 49, www.uniprotect.no

FUSA

Eide Fjordbruk AS
5640 Eikelandsosen, Tlf. 56 58 52 00

ASVO Fusa AS
Eikelandsheiane, 5640 Eikelandsosen, Tlf. 56 58 14 18

KVINNHEDAD

Sør-Norge Aluminium AS
Onarheimsvegen 54, 5460 Husnes, Tlf. 53 47 50 00, www.soral.no

G & H Skjelnes Entreprenør AS
5472 Seimsfoss, Tlf. 53 48 01 80

LINDÅS

Magne Hope AS Entreprenørforretning
Litlås Industriomr. 5954 Mongstad, Tlf. 56167650, www.magnehope.no

MELAND

Frekhaug Regnskap
Mjåveitflaten 39 B, 5918 Frekhaug, Tlf. 56 17 67 10

Meland Elektro AS
Mjåveitflaten 45, 5918 Frekhaug, Tlf. 56 17 87 00

ODDA

Knut Kvandal Ingeniør AS
5750 Odda, Tlf. 53 65 07 45, Fax. 53 65 07 46

OS

Byggmester Jan Frode Larsen
Brugata 6, 5200 Os, Tlf. 975 90 093, www.byggmester-jfl.no

OSTERØY

Halleland Transport AS
Votlo, 5286 Haus, Tlf. 55 70 60 80

STORD

Anonym giver
Støtter NHF

Rema 1000 Osterøy Senter
5282 Lonevåg, Tlf. 56 39 22 30

FK Stord AS
Rundhaugen 15, 5412 Stord, Tlf. 53 40 09 00, www.fkra.no

Plan Vest AS
Sunnhordalandskaien 1, 5411 Stord, Tlf. 53 40 37 80, www.planvest.no

Stord Lufthavn
Flyplassvegen 344, 5410 Sagvåg, Tlf. 53 40 37 00, www.stordlufthavn.no

Ing. Øyvind Jørgensen AS
Borggata 29, 5417 Stord, Tlf. 53 40 90 60

Apotek 1 Stord
Amfiseret, 5411 Stord, Tlf. 53 45 60 30, www.apotek1.no

Advokatene i Borgen AS
Torgbakken 5, 5411 Stord, Tlf. 53 45 60 00, www.advokateneiborgen.no

Spar Haga Mat
Hystadvegen 250, 5416 Stord, Tlf. 53 40 43 00

Vi takker alle våre annonsører for den flotte støtten!

Bergen Wheelers

Redaksjonen i Sørvesten fikk nylig en e-post fra Stein Idar Bertelsen som er nestleder og trener i Bergen Wheelers Rullestolbasketlag.

Han forteller at han nylig har mottatt sitt kursbevis for trener 1 utdanning, og at han muligens er den eneste rullestolbrukeren i landet som har trener kurs i basketball. Han ønsker å utdanne seg videre og har meldt seg på dommerkurs hvor målet er å få tatt trener 2 utdanning.

Om Bergen Wheelers Rullestolbasketlag forteller han at idrettslaget har nå seks til syv spillere over 20 år. Kvinnelige rullestolbrukere har så langt vist liten interesse for denne type sport, men han oppfordrer jentene å ta kontakt med Rullestolbasketlaget.

Slik kapasiteten er nå i laget er det ikke mulig å drive på med noe barneidrett.

Han håper dette når interesserte og at det inspirerer mulige nye spillere til å ta kontakt på telefon 920 62 151

Bergen Wheelers Rullestolbasketlag trener i Olsvikhallen onsdager fra kl. 21 - 22:30. På vår hjemmeside www.bgwheelers.no kan dere finne bilder og mye info.

Forside

- Om NHF Bergen
- Styret NHF Bergen
- Kontoret vårt
- Om Hyttene
- Medlemsinfo
- Medlemsmøter
- Aktuelle saker
- BPA
- Grasrotandelen
- Arkiv
- Reisetips
- Lenker

Ideologisk fundament

Norges Handikapforbund Bergen
med ny hjemmeside - www.nhfbergen.no

Norges Handikapforbund Bergen er nå på luften med egen hjemmeside Det er forsøkt å holde layout med bl.a. farger gjenkjennelig med NHF sentralt.

Tekst Egil Hope

Øverst til høyre har vi litt om NHF generelt med link til NHF sentralt og NHF sørvest, videre skjema for innmelding i NHF, samt skjema for "Kontakt oss". Her er det bare å skrive en melding til oss, trykke send og meldingen kommer til vår e-post adresse. Del to omhandler NHF Bergen, hytten Bjørkhaug på Kvamsko-

gen, medlemsinformasjon, referat og bilder fra medlemsmøter samt saker vi har engasjert oss i, og jobber med. Til slutt har vi lagt inn noen lenker som omhandler reisetips og lenker til andre relevante hjemmesider. Håper med hjemmesiden å kunne informere, og holde våre medlemmer oppdatert med saker vi er engasjert i. Har også tro på at en oppdatert, informativ hjemmeside vil kunne være med å rekruttere nye medlemmer.

07000
Bergen Taxi

THON
Hotel Bergen Airport
Kokstadv. 3, 5257 Kokstad
Tlf. 55 92 00 00
www.thonhotels.no
Støtter NHF's arbeide

www.osbuss.no

- * Transport av små og store grupper.
- * Transfer til og fra Flesland.
- * Vi skreddersyr turer etter kundens ønske
- * Vi har busser fra 11 til 50 sitteplasser.

- * Kvalitet!
- * Sikkerhet!
- * Fleksibilitet!

Kontakt oss for en hyggelig prat ☺

Osbus AS
Tlf: 56 30 99 80
Vakt tlf: 48 10 31 00
Mail: post@osbuss.no
www.osbuss.no

Premiere på nye Vito. Opplev trendsetteren live!

Prøvekjør nye Vito 4x4 med et nyutviklet chassis, som med forbedret hjuloppheng kommuniserer enda bedre med underlaget og gir høyere kjørekomfort og lavere støynivå. Nye Vito 4x4 leveres med permanent firehjulsdrift i kombinasjon med automatgir, noe som gjør den perfekt for norske forhold. ESP, ASR, ABS, BAS og EBD er sikkerhetssystemer som er standard i nye Vito og gjør at bilen nok en gang løfter standarden i bransjen.

Les mer på www.mercedes-benz.no

Valget er enkelt, prøv nye Vito 4x4.

Introduksjonstilbud:
Bi-xenonlykter med LED kjørellys

Kun kr **3.900,-** Inkl. mva.
(veil. 7.920,-)

Tilbudet gjelder til 31.12.2010

Vito 4x4 fra kr. 308.858,- (Vito 113 4x4 m/automatgir, 136hk). Prisen er eks. mva. inkl. klargjøring og frakt levert Oslo
Gj.snitt forbruk Vito 4x4 113/116, CDI: 0,89 - 0,91 l/mil. CO2 utslipp 234 - 240 g/km. Importør: Bertel O. Steen AS

Bertel O. Steen Rogaland AS, Vassbotnen 9, 4069 Stavanger, tlf. 51 70 70 70. www.bosrogaland.no
Bertel O. Steen Bergen AS, Ekraeveien 27, 5261 Indre Arna, tlf. 55 39 31 00 - www.bergen.bos.no

Kjell Inge Bringedal ser betenkt ut på bassenget, men nå ser det ut til å bli en løsning.

UTFORDRER TIL SAMARBEID

SPLEISELAG FOR FYSIKALSK BEHANDLING

Individuell opptrening med fysioterapeut eller i grupper kan forsvinne fra Haugesund Sanitetsforenings Revmatismesykehus (HSR), fordi refusjon fra det offentlige og tilskuddene fra Haugesund kommune forsvinner.

TEKST: ROLF ØSTBØ

Det er altså det såkalte åpne tilbudet som forsvinner hvis det blir kroken på døra for ordningen som gjaldt fram til 2010. I praksis betyr det at det bare er pasienter på sykehuset som kan få benytte seg av tilbudet.

Det er ingen overdrivelse å si at det vakte sterke reaksjoner fra brukerne da dette ble kjent. Kanskje ikke så rart, all den tid tilbudet om bassengtrening har eksistert i over 50 år, og omfatter rundt 10 000 polikliniske behandlinger årlig for omtrent 1000 pasienter.

Brukerne er i all hovedsak revmatikere, trafikkskadede, slagpasienter og andre med spesielt behov for opptrening.

Kjell Inge Bringedal er en av dem som

vil bli rammet av dette, og han sier at han kan få problemer med å greie å jobbe hvis bassengtreningen forsvinner. Han har brukt dette tilbudet i perioder gjennom 40 år, og i 25 av disse har han vært i jobb.

Han legger heller ikke skjul på at det vil gå hardt ut over veldig mange i distriktet når tilbudet forsvinner, og det ikke er et eneste alternativ til dette!

Tilbudet om fysioterapi er en viktig del av et rehabiliteringstilbud som gir pasientene mulighet for å mestre hverdag og jobb og i tillegg leve med en eller annen form for kronisk lidelse. Kutt i slike rehabiliteringstilbud kan bidra til økt sykefravær og til økt behov for trygdeytelser og helsetjenester.

Hva er så bakgrunnen til det som har skjedd?

Det økonomiske fundamentet var i

mange år tuftet på en avtale mellom Haugesund kommune og Haugesund Sanitetsforenings Revmatismesykehus (HSR) om å la en driftshjemmel for fysioterapeut gå til sykehuset. En regelendring gjorde imidlertid avtalen ulovlig fra 2010, og Helse- og omsorgsminister Anne-Grete Strøm-Erichsen har vært urokkelig i forhold til å gjøre unntak for endringen.

Det fysiske instituttet ble altså drevet som en kommunal helsetjeneste i lokalene til HSR, med driftstilskudd fra Haugesund kommune og refusjon fra staten.

Det var i realiteten stortinget som sparket beina under hele ordningen da det ble vedtatt at fysioterapi i foretak ikke lenger skulle gi rett til refusjon fra det offentlige.

Det er nå engang slik at politiske vedtak noen ganger har utilsiktede virkninger.

At stortinget sannsynligvis ikke var klar over at dette ville ramme så mange pasienter i Nord-Rogaland, er ikke til trøst for noen i dagens situasjon. Det er også uinteressant at Helse- og omsorgsminister-

en har beklaget det som har skjedd, så lenge hun konsekvent nekter å bidra til en løsning på saken!

En misforståelse

Fysioterapeut og konstituert enhetsleder ved Terapienheten ved sykehuset, Dagfinn Dahle, har tidligere uttalt til Haugesunds Avis at det må skyldes en misforståelse hvis den offentlige refusjonen bortfaller. Han mener helseøkonomiforvaltningen tar feil når de definerer fysioterapiinstituttet som en poliklinikk i spesialisthelsetjenesten, så lenge det er et fysioterapiinstitutt i førstelinjetjenesten.

Det er da også akkurat den detaljen som er årsaken til at Haugesund kommune fjerner driftstilskuddet. Byens ordfører, Petter Steen jr., mener det blir for dumt hvis byråkratiske regler skal ødelegge for blant annet dette gode tilbudet.

Steen har også lansert et forslag om å invitere kommunene på Haugalandet til et spleiselag i sakens anledning, noe som fikk enstemmig støtte i formannskapet.

Gledelig er det derfor å registrere at Tysvær, Sveio og Haugesund ser ut til å komme til enighet om hvordan de skal komme fram til en løsning om et opptreningstilbud i lokalene til HSR.

Det regionale samarbeidet har imidlertid fått et skudd for baugen i det Karmøy kommune noe overraskende

har valgt å holde seg utenfor det gode selskap, fordi de folkevalgte har en lunken holdning til prosjektet.

Spesielt fortøner dette seg rart når en tenker på at minst hver fjerde pasient, av de omtrent 1000 pasientene som blir skadelidende, kommer fra nettopp Karmøy kommune.

Følgene av dette blir at pasientene ikke får dra nytte av tilbudet, eller rett og slett må betale en høyere egenandel.

Karmøy hadde sikkert tjent på å bli en del av et regionalt samarbeid, men uansett er altså Haugesund, Tysvær og Sveio innstilt på å ta regningen sjøl.

Det er imidlertid rart å observere en statsråd som til de grader bærer preg av usikkerhet og en manglende evne til å se over kanten av arkene med argumenter fra sikkert skoleflinke rådgivere og byråkrater.

I stedet for å utvise politisk klokt, virker det som om hun ikke evner annet enn å være et talerør for de samme byråkratene og rådgiverne.

Vi er ikke i tvil om at Regjeringen har gode hensikter med sitt arbeid på dette området, og vi er heller ikke i tvil om at Helse- og omsorgsministeren er opptatt av både rehabilitering og fysioterapi, i tillegg til at vi må tro henne når hun sier at Regjeringen vil sikre rehabilitering og opptrening til dem som trenger det.

Problemet er imidlertid at det må kunne forlanges en smule ydmykhet fra Regjeringens side når et nytt lovverk

slår så feil ut for pasientene som det gjør i denne spesielle saken i på Haugalandet. For det er vel ikke slik at det er økonomiske motiver som ligger bak?

Når Strøm-Erichsen hardnakket påstår at det ikke er slik at Regjeringens politikk fører til at rehabiliteringstilbudet i helseforetakene blir redusert, blir det "å grave hodet ned i sanden-politikk" så lenge 1000 mennesker i Nord-Rogaland nettopp har fått sitt tilbud forverret.

Statens vegvesen

Bilfører 65+

Oppfriskningskurs Bilfører 65+

Bilen betyr mye for din mulighet til å bevege deg dit du vil når du vil. Selv med mye erfaring bak rattet vil man ha stor nytte av oppfriskningskurset Bilfører 65+. Kurset er frivillig og det er ingen førerprøve eller fare for å miste førerkortet.

Vi arrangerer flere kurs fordelt på flere steder i fylket, både vår og høst. Ta kontakt med det lokale Folkeuniversitet, eller med Statens vegvesen ved Liv Leikvoll 51 91 14 80, for å få vite mer.

MELD DEG PÅ DU OGSÅ!

Sola kommune
Avdeling kommunalteknikk

VANN AVLØP RENOVASJON PRODUKSJON

INFORMASJON OM RENOVASJONSTJENESTEN

Slik gjør du med drikkekartongene

Skyll drikkekartongene, brett hver kartong og putt dem inni hverandre til det blir en drikkekartong-kubbe (6+1). Ha kubbene i en plastpose, knytt igjen og legg posen i den grønne beholderen. Det gjør ingenting om kartongene har aluminiumsbelegg, plastbelegg eller skrukork i plast.

RETT PÅ SAK © 51 64 64 55

Sola kommune, Tlf. 51 65 33 00, E-post: servicetorget@sola.kommune.no, www.sola.kommune.no

"For det er vel ikke slik at det er økonomiske motiver som ligger bak?"

”Vi”, den korteste myten vi har

I rettssalene er straffeutmålingen sekundær i forhold til spørsmålet om hva som skjedde og hvorfor, eller det såkalte motivet. Var drapet overlagt, forsettlig eller begått i nødverge?

Tekst: Arils Bikenes

Når retten har svart på spørsmålet, er straffeutmålingen i stor grad bestemt av loven. Når retten først har slått fast hva som skjedde, eller hva som skal gjelde som virkelighet, angir loven minimums og maksimumsstraffer.

Striden i rettssalen står med andre ord først og fremst om hvem sin virkelighet som skal gjøres gjeldende. Straffeutmålingen kommer i andre rekke etter at den viktigste striden om hvilken virkelighet som skal gjelde er utkjempet og avgjort.

For vår interessepolitiske del er forskjellen på hva som skal gjelde som virkelighet og ”straffeutmålingen” ikke alltid like tydelig som i rettssalene, med påfølgende mangel på interessepolitiske holdepunkter som jeg i det følgende vil forsøke å gjøre noe eller litt med.

Hvordan skal vi, det vil si Norges Handikapforbund, for eksempel forholde oss interessepolitisk til noen som hevder følgende?:

”Eldrebølgen, migrasjonsbølgen og trygdebølgen vil utfordre velferdsstaten fremover. Gjør vi ikke noe med dette, risikerer vi å havne i velferdsfellen.”

Utklippet er hentet fra årskonferansen til Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO) som den største interessepolitiske organisasjonen for bedrifter i Norge.

Budskapet er klart; eldre, trygdede og innvandrere er i likhet med bølger farlige og destruktive. Husk: Tsunamien var også en bølge, og hvem vet ikke hvordan det gikk?

Det går tydelig fram at ”vi” henviser til Norge, som vi da burde kunne tolke som alle som bor og oppholder seg lovlig i Norge.

I invitasjon til statsministeren skriver NHO i tråd med det at det er nødvendig med ”bred forankring” og et ”partsammensatt arbeid” for å møte ”bølgene”, eller de ”destruktive farene” kunne jeg legge til.

Skal ”vi” da takke ja til en eventuell

invitasjon å være med på å gjøre noe med disse ”bølgene”?

Skal ”vi” da takke ja til en eventuell invitasjon til å være med på dette partsammensatte arbeidet for å gjøre noe med oss selv som ”destruktive bølger”?

Eller kan det tenkes at en av farene for oss består i at vi i Norges Handikapforbund har mange både eldre og trygdede, og helt sikkert også noen migranter eller innvandrere blant medlemmene våre?

Dersom vi i Norges Handikapforbund skulle takke ja til en eventuell invitasjon til dette ”bredt forankrede partsammensatte arbeidet”, ville vi ikke da stå i fare for å akseptere NHO sin virkelighetsoppfatning som stigmatiserer en stor del av medlemmene våre som en ”fare”, en ”risiko for velferdsstaten”, som eldre, trygdede og eventuelt innvandrere?

Eller for å bruke rettssalens begreper; skal Norges Handikapforbund være med på straffeutmålingen etter at NHO har definert hva som skal gjelde som virkelighet?

Eller skal Norges Handikapforbund bekjempe virkelighetsbeskrivelsen av eldre, trygdede og innvandrere som farer, destruktive ”eldrebølger, trygdebølger, migrasjonsbølger”?

Når jeg har brukt såpass mange ord på NHO sin velferdsstaten er det fordi den etter mitt skjønn blottlegger på en tydelig måte et mer og mer utbredt umenneskelig syn på mennesket, som vi som interessepolitisk organisasjon for funksjonshemmedes rettigheter bør bekjempe.

Når velferdsstaten definerer eldre, trygdede og innvandrere som trusler, er det etter min oppfatning uttrykk for et syn på mennesket som et middel for å nå overordnede mål, som et redskap. Mennesker som ikke kan brukes som redskaper for å nå målet blir bokført som ekstrautgifter, eller som trusler.

Taktikken er velbrukt, men ikke alltid så lett å få tak på: Først etableres en trussel mot noe som er allment akseptert, for

eksempel velferdsstaten, demokratiet eller friheten.

I neste omgang presenterer vedkommende som har identifisert trusselen seg som den personen eller institusjonen som kan redde det truede, men kun på betingelse av at de rette virkemidlene tas i bruk.

De rette virkemidlene i NHO sin kamp for velferdsstaten er åpenbart ikke ”trygdede”, ”eldre” og ”innvandrere”. Tvert imot, disse såkalte gruppene utgjør ”trusselen”, som NHO ved hjelp av ”bredt sammensatt part-sarbeid” skal gjøre noe med for å redde ”velferdsstaten”. Denne talemåten gjør målet for velferdsstaten til en trussel. Eller; velferdsstaten er en trussel mot seg selv.

Vi i Norges Handikapforbund behøver ikke akseptere slike premisser for debatten, verken om velferdsstaten generelt eller om enkeltsaker som BPA eller hjelpemiddelordningen spesielt.

Å avvise slike premisser behøver imidlertid ikke bety at vi avviser en debatt om samfunnsøkonomiske premisser våre interessepolitiske mål.

NHO sin årskonferanse og en rekke av våre interessepolitiske kamper i året som gikk viser imidlertid en tendens til å redusere mennesket utelukkende til et middel for å nå overordnede mål: ”BPA koster for mye, hjelpemidlene koster for mye, ”vi” må ha mer penger ut av hver velferdsstaten.” I dette universet må trygdede, eldre og alle andre som ikke passer inn som produktive, nyttige redskaper nødvendigvis bli trusler.

Til grunn for disse kostnads-kalkylene ligger det etter min oppfatning et syn på mennesket utelukkende som et middel som bidrar til den utstøingen velferdsstaten skal være bufferen mot.

Hvis denne oppfatningen stemmer, er NHO sine trusler, et økende antall ”uproduktive” mennesker, resultatet av det menneskesynet organisasjonen selv forfekter, uten å si det.

Kanskje tiden inne for å bekjempe dette menneskesynet, eller komme mer på offensiven i kampen om hvem sin virkelighet som skal gjøres gjeldende; NHO sin virkelighet eller NHF sine medlemmers virkelighet. ”Vi” er ofte den korteste myten vi har.

NHF Bergen fyller 85 år

18. juni 2011 fyller vi 85 år.
Jubileet skal markeres med en fest den 27. mai i år.

Tekst Astrid Haugstad Tangerås

NHF Bergen slik det fremstår i dag er en sammenslutning av flere lag. Det opprinnelige laget som vi gikk ut i fra og som vi ser som stiftelsen av dagens lag var:

Bergens Vanførelag. Bergens Vanførelag ble stiftet den 18. juni 1926. I forbindelse med lagets 50 års jubileum ble det laget et notat om lagets historie frem til da og som jeg siterer noen avsnitt fra:

"På Vestlandske Vanførelags årsmøte/stevne i Bergen i 1925 ble tanken om å danne et vanførelag drøftet. Det var stor enighet om at det måtte etableres et lag i byen, og at det var folk som var villige til å ta opp arbeidet. Ideen ble ikke realisert før i 1926, da en komite med urmaker Karl Jacobsen som leder, sammenkalte til møte i Domkirkens menighetshus. Vi regner derfor 18. juni 1926 som lagets stiftelsesdag. Som målsetting la han fram et utkast til arbeidsprogram som fortalte at foreningens formål skulle være: Å drive opplysning om vanføresaken i samarbeid med Vestlandske Vanførelag. Det ble listet opp flere punkter under målsetningen: Å henlede myndighetenes oppmerksom på de vanføre ved ansettelse i stillinger som like godt kan skjottes av vanføre som av andre.

Å få satt opp fortegnelse av vanføre barn, for om mulig å få dem undersøkt av lege, og dernest innlagt på klinikk til behandling. Videre å styrke samholdet mellom vanføre, deres pårørende og venner, og fremme godt kameratskap. Ha regelmessige møter med vekslende program i dertil egnede lokaler."

Så allerede i 1926 startet en arbeidet med å få integrert funksjonshemmede i arbeidslivet!

Bjørkhaug

Etter hvert som lagsarbeidet kom godt i gang begynte de å jobbe med å få et eget feriehem for medlemmene. Den 10. mai 1933 kjøpte de lagets feriehem "Bjørkhaug", Håkonshella. For å få til dette stilte styremedlemmene i Vanførelaget som kausjonister. Senere fikk de kommunalt tilskudd til driften og senere betalte Norsk Folkehjelp oppholdet for vanføre husmødre på feriehemmet. De fikk også midler fra Statens feriefond til vedlikehold av bygninger. I 24 år utga laget sitt eget julehefte "Vanføres Jul". Overskuddet av bladet gikk til tilskudd til ferie for de som selv ikke hadde anledning til å betale for det. Etter hvert som årene gikk ble det bedre ferietilbud for funksjonshemmede samt at det ble for økonomisk belastende å beholde Bjørkhaug.

Stedet ble solgt og midlene ble satt inn i et fond. Midlene ble senere benyttet til å bygge lagets hytte på Kvamskogen. Laget har underveis byttet navn ikke minst i forbindelse med at betegnelsen vanføre ble sett på som diskriminerende og et lite heldig uttrykk. I 1984 endret laget navnet til Bergen Lag av Norges Handikapforbund. På årsmøte 8 mars 1989 ble vi slått sammen med Fana Lag av Norges Handikapforbund (stiftet i 1953) som vi allerede fra 1968 hadde hatt samarbeid med om forskjellige arrangementer. Etter sammenslåingen endret laget navn til Stor Bergen Lag av Norges Handikapforbund.

Norges Handikapforbund Bergen har til alle tider prøvd å følge med på samfunnsutviklingen som har skjedd ikke minst innenfor det handikappolitiske arbeidet. Laget har til tider opplevd vanskelige perioder men føler nå at vi er der vi skal være. Siden 1926 har det vært en rivende utvikling-mange lover er kommet-ikke minst innføringen av folketrygden i 1967-rettigheter om støtte til bil-og ikke minst antidiskrimineringsloven. Også innenfor kommunikasjon har det skjedd en rivende utvikling.. Det var derfor med glede og stolhet vi på medlemsmøte 27. januar i år kunne presentere vår egen hjemmeside er på luften i jubileumsåret.

Vi har søkt og holder fremdeles på å gjennomgå gamle arkiver. Dersom de av dere som har vært medlem lenge har en god historie eller noen papirer som gjelder vår historie er vi veldig interessert å få høre om dette. Ta kontakt med leder Astrid Haugstad Tangerås på telefon eller mail. (93407420-mail:astrid.tangeras@hotmail.com) Hold av dagen 27. mai-egen invitasjon vil komme til festen. Vi vil komme tilbake med en fyldig rapport med bilder fra jubileumsfesten i et senere nummer av bladet.

Hjemmeside:

www.nhfbergen.no er adressen til hjemmesiden. Vi håper med denne å få en nærmere, og bedre kontakt med alle våre medlemmer. Vi vil informere om saker vi jobber med, medlemsmøter og kurs vi deltar på, presentasjon av hytten Bjørkhaug, lenker til andre relevante nettsider, samt generell info om Norges Handikapforbund. Hjemmesiden vil fortløpende bli oppdatert så her vil alle finne siste informasjon fra NHF Bergen. Bruk siden kom med innspill, stoff og synspunkt så skal styret gjøre sitt for at det blir en hjemmeside til nytte for laget. Til de av våre medlemmer som ikke har internett er det mulig å nå oss på telefon eller på vår kontoradresse på Nesttun.

Klart det er mulig!

Ta kontakt – vi gir nærmere informasjon om mulighetene for funksjonshemmet ungdom å ta en fagutdanning!

HORDALAND
FYLKESKOMMUNE
Opplæringsavdelingen Fagopplæringskontoret
5020 Bergen
Telefon 55 23 90 00

Nortura

TERRA

EIENDOMSMEGLING

Haugevegen 70, 5523 Haugesund Tlf. 52 71 37 44
Haraldsgt. 51, Tlf. 52 71 65 00
Kvala Senter, Tlf. 52 86 60 40
Raglamyr Senter, Tlf. 52 71 78 95
Solvangen senter, Tlf. 51294334

ROGALAND /

Vi gir mennesker
muligheter.

www.nav.no

Vi takker
alle våre
annonsører
for den
flotte støtten!

asplan viak

Fabrikkgaten 3, 5059 Bergen

Tlf. 55 59 67 00 Fax. 55 59 67 50

www.asplanviak.no

Behov for bedre tilgjengelighet?

Vi tilbyr rimelige, driftsikre,
plassbesparende og fleksible løsninger
til eksisterende og nye bygg.

- Plattformheiser i sjakt
- Åpne løfteplattformer
- Trappeheiser
- Lavløftere

De fleste produkter er prisforhandlet
med RTV.

Ta kontakt med oss for nærmere
informasjon, og la oss være med og
løse dine utfordringer.

TKS AI plattform med glass

www.tksheis.no

Ta gjerne kontakt for mer
informasjon

Heisen er EU-typegodkjent av
Det Norske Veritas og CE-merket

N-4355 Kverneland
Tlf.: 51 77 05 00
Fax: 51 48 72 28
e-post: tksheis@tks-as

Alle som viser gyldig ledsagerbevis eller annen
bekreftelse på at de kommer fra institusjon
betaler for 1 billett og får 1 billett.
Gjelder for alle forestillinger
i Sandnes og Stavanger*

For mer informasjon
ring 51 51 07 00
www.sfkino.no

*Gjelder ikke luksussalen

Jeg kan ikke fri meg fra at jeg synes det er ganske mye i Maria Amelie-saken som er underlig. Det første som slo meg var det faktum at åtte politifolk måtte til for å arrestere en enslig dame. Åtte politimenn mot en person minner om helt andre tilstander og regimer enn de vi liker å sammenligne oss med!

ET FOLKEKRAV

SKAL MARIA AMELIE FÅ BLI?

TEKST: ROLF ØSTBØ
Norges Handikapforbund
Region Sørvest

Samme kveld var hennes venner og støttespillere på banen for å protestere på arrestasjonen, noe annet var ikke å vente. Neste dag utviklet imidlertid situasjonen seg og det var nok ikke så mange som hadde forutsett at i løpet av noen timer var det et folkekrav at Maria Amelie, eller Madina Salamova som hun egentlig heter, ikke under noen omstendighet måtte sendes ut av landet.

“ Jeg kan ikke huske at folk i slike mengder noen gang har vist et lignende engasjement i en sak som dreier seg om norsk innvandrings- og asylpolitikk. ”

Jeg kan ikke huske at folk i slike mengder noen gang har vist et lignende engasjement i en sak som dreier seg

om norsk innvandrings- og asylpolitikk. Selv ikke når ressursvake mennesker, eller barnefamilier, syke og livredde familiemedlemmer med behov som ligger langt utenfor vår fatteevne blir vurdert for hjemsendelse, har engasjementet vært i nærheten av det som har vært fremvist i denne saken! Til tross for at disse menneskene ofte blir sendt hjem til land der forholdene er mye verre enn i Russland!

Hun synes frisk, hun er velutdannet, snakker godt for seg og har sannsynligvis gode forutsetninger for å klare seg godt i

fremtiden, enten den skulle være i Norge eller i Russland.

Rett skal være rett; jeg har sett gripende

reportasjer på TV, der både naboer og ordfører har stilt opp for å komme med sin støtte og fortalt hvor mye disse, våre nye landsmenn, betyr for lokalmiljøet.

Dette er likevel ikke i nærheten av den støtten Maria Amelie har blitt til del. Folk har mobilisert, skrevet leserinnlegg og gått i fakkeltog, og kjente forfattere og kunstnere har holdt flammende opprop og appeller fra scene og torg!

Det gjorde sikkert også et visst inntrykk på en del da tidligere justisminister, Anne Holt, i en helsides kronikk i VG gikk til frontalangrep på sitt eget parti, Arbeiderpartiet, der hun tok utgangspunkt i Maria Amelies skjebne.

Personlig mener jeg at det er gode menneskelige argumenter for at Maria Amelie bør få bli i Norge. Det er selvsagt ikke hennes skyld at hun har oppholdt seg ulovlig i landet siden hun kom hit som 16-åring sammen med sine foreldre. Hva foreldre gjør kan aldri bli et barns ansvar og det er i den sammenheng å håpe at politikerne, i kjølvannet av denne saken, endrer reglene i

innvandringspolitikken, slik at barn som har bodd ulovlig i Norge i mange år får lov til å bli!

Videre har hun gjennomført videregående skole i Norge, samt tatt bachelor – og mastergrad fra NTNU (Norges teknisk – naturvitenskapelige universitet) i Trondheim. Med slike kvalifikasjoner burde det i alle fall ikke bli problemer med å få seg en attraktiv jobb!

Det sterkeste argumentet er likevel at hun, til tross for de vanskeligheter det er å være asylsøker, har klart å bli integrert i samfunnet ved å lære å snakke perfekt norsk og har gitt ut en bok om sin situasjon som asylsøker. ”Ulovlig norsk”, som er bokas tittel, er allerede blitt trykket i 13 000 eksemplarer, noe som er et høyt tall i norsk forlagsbransje, uansett sjanger! Dette burde være nok til å innfri hennes ønske om å få bli som en av oss! Men når det er sagt skal vi være bevisste på at det er mange som ikke er i besittelse av slike ressurser og at det av den grunn blir satt opp kriterier som også fanger opp disse!

Men det er også argumenter for at hun kan sendes ut av Norge!

Det har ikke fremkommet nye opplysninger som tilsier at hun har et spesielt behov for beskyttelse. Det har heller ikke skjedd noe i Russland som tilsier at hun ikke kan reise dit. Dermed faller grunnlaget for hennes asylsøknad bort, slik jeg ser det, og uansett er det forskjell på det å være asylsøker og arbeidsinnvandrer! Jeg vet ikke hvor godt dokumentert det er at familien ble forfulgt og truet på livet i hjemlandet, men bare det at hun er asylsøker underbygger dette.

At Maria Amelie hele tiden, fra hun ble myndig i 2003, har vært klar over at hun har hatt plikt til å forlate Norge, taler heller ikke til hennes fordel.

Fornuftsmessig tror jeg imidlertid de fleste har sympati med Amelie og synes hun burde få lov til å bosette seg her uten flere problemer.

Men fornuft og jus går sjelden hånd i hånd, og enn så lenge synes det klart at Maria Amelie ikke oppfyller kravene til å få innvilget asyl i Norge. Man kan være enig, eller uenig i dette, men det er et faktum at i

“Nå virker det nesten som om vi vil at reglene vi har i dag bare skal omgås i Maria Amelies tilfelle.”

de fjorten dagene denne saken pågikk, ble nærmere 200 personer tvangssendt ut av landet.

Hvem var de, og hvilken historie kunne de fortelle? De hadde trolig ingen som kunne snakke sin sak, og ingen ser heller ut til å bry seg om deres videre skjebne!

Hadde det ikke vært like humant å stille opp til forsvar for disse menneskene, som tydeligvis ikke har noen mulighet til å komme til orde og noen til å snakke sin sak?

Kanskje det hadde vært bedre om vi engasjerte oss i å arbeide for at reglene blir endret på et mer generelt grunnlag for blant annet de som kommer inn under kategorien papirløse?

Nå virker det nesten som om vi vil at reglene vi har i dag bare skal omgås i Maria Amelies tilfelle. Som regjeringen faktisk gjorde i en annen sak for bare et halvt år siden. En filippinsk småbarnsmor ble reddet da hun bokstavelig talt hadde pakket kofferten og var på hjem. Regjeringen brukte hennes sak som eksempel for å endre Utlendingsloven slik at hun likevel kunne bli. Hun hadde jobbet på kafé, mens arbeidstillatelsen hennes gjeldt som au-pair! Statsminister Jens Stoltenberg gjorde til og med et poeng av at det var den spesielle saken som hadde gjort det nødvendig å endre regelverket!

Mens jeg skriver dette, kommer det en nyhetsmelding som sier at regjeringen vil endre reglene for arbeidsinnvandring. Det kan medføre at Amelie må reise tilbake til Russland, men umiddelbart kan ”skifte kø” og søke om arbeidstillatelse. Det er forhåpentligvis en gladmelding for Maria og alle andre mennesker i situasjoner som ligner hennes!

Det er likevel et tankekors hvis det er sånn at reglene blir endret ”hver” gang opinionen reagerer på noe de oppfatter som urettferdig behandling. Da er det ikke folk flest det er noe i veien med, men regelverket!

Vi føler at vi ”kjenner” Maria Amelie nå, det er når alt kommer til alt kanskje det beste som har skjedd i denne saken. Hun har gitt asylsøkere et ansikt; for mediene er det enklere å presentere en person, en skjebne av mange, men likevel et menneske vi kan forholde oss til og ikke et anonymt nummer som ikke forteller noen verdens ting!

Viking fikk bronsemedaljer i serien i 1968. Bak fra venstre: Olav Nilsen, Anbjørn Ekeland, Sverre Andersen, Reidar Goa, Kjell Schou-Andreassen, Rolf Stangeland. Foran fra venstre: Olav Bøe, Svein Kvía, Svein Hammera, Hans Edgar Paulsen, Arvid Knutsen.

VIKING

DU KJENNER VEL DE MØRKEBLÅ?

Det var nok mange, både fotballinteresserte briter og nordmenn, som satte kaffen i vrangstrupen denne vårdagen i 1938, da manager George Allison i Arsenal F.C., en av verdens mest berømte fotballklubber, sa til pressen at han ville by 10 000 pund for å sikre seg Vikingspilleren Reidar Kvammens underskrift.

Tekst Rolf Østbø

Det var etter at det norske landslaget hadde vært på besøk i den engelske storklubben at "tilbudet" kom. Selv om Kvammen neppe hadde fått arbeidstillatelse i Storbritannia,

forteller likevel interessen fra den kjente manageren noe om stavangerguttens kvaliteter! Omregnet i norske kroner ville det blitt omtrent kr. 200 000,-; Kvammen ville "vasset" i penger!

Den som kommer fra Stavanger og i

tilllegg er fotballinteressert, er ofte i den heldige situasjon at han eller hun har minst to favorittlag. Det ene er laget i bydelen eller distriktet vi kommer fra, og det andre laget er selvfølgelig Viking!

Viking som er en av landets mest

tradisjonsrike klubber har fostret mange spillere som har satt spor etter seg i norsk fotball, og noen ganger også utenfor landets grenser.

Kvammen var for øvrig den første norske spilleren som fikk 50 landskamper med det norske flagget på brystet. De som var så heldige å få oppleve ham i aksjon, mener at han med sin blendende teknikk var flere år forut for sin tid.

Andre kjente spillere fra Viking er "Olav Viking", Olav Nilsen, som ikke stoppet før han hadde spilt 62 ganger på landslaget og i tillegg var med på Nordens lag i en kamp mot Sovjetunionen. Stopperkjempen Edgar Falch, silkefoten Svein Kvía og friskusene Sigbjørn Slinning, som alle fikk fotballforbundets gullklokke for 25 kamper for landslaget, i tillegg til heltestatus i Stavanger! I nyere tid er det spillere som Bjarne Berntsen, Svein Fjælberg, Erik Nevland og Brede Paulsen Hangeland som har satt klubben og byen på kartet. Jeg kunne selvfølgelig nevnt mange flere som i løpet av sin karriere satte tribunen i kok, men det får bli til en annen gang.

Det er heller ikke uten grunn at Viking blir kalt "keeperklubben", det er nok å nevne Torgeir Torgersen, Sverre Andersen, Erik Johannessen, Erik Thorstvedt, Frode Olsen og Thomas Myhre.

Det er spesielt tre trenere som etter min mening har betydd mye for klubben. Både for hva de oppnådde av titler, men kanskje like mye fordi de var store personligheter som løftet Viking opp til nye nivåer. Det er Kjell Schou-Andreassen, Tony Knapp og Benny Lennartsson! Vi skal ikke dvele ved de to sistnevnte bravader, bare nøye oss med at svenske Bennys popularitet i Stavanger var så stor at det ved en anledning ble gitt uttrykk for at det burde la seg gjøre å flytte statuen av byens store dikter Alexander L. Kielland, slik at Benny kunne få den plassen han fortjente i hjertet av Stavanger by!

Kjell Schou-Andreassen var fra Stavanger, og som spiller var han meget god med lange innkast som "spisskompetanse". Sin første tittel vant han forresten i Bergen da Brann vant ett av sine sjeldne seriemesterskap i 1963. På denne tiden studerte "Schouen" i Bergen og spilte for bergenserne, sammen med blant andre Roald "Kniksen" Jensen og Rolf Birger "Pesen" Pedersen.

Men det var som trener i Viking han har satt spor etter seg. Etter å ha fungert som assistenttrener for Sverre Andersen i 1970, ble han året etter sjefen på treningsfeltet. Det første tegnet på at en ny tid var i emning, var da han til manges overraskelse vraket

keeperkjempen Sverre Andersen til fordel for et talent fra bydelsklubben Jarl. Noen vil kanskje si at det var et sjokk, men Erik Johannessen fortsatte egentlig bare der Sverre Andersen slapp, og selv om han ikke fikk like mange landskamper som sin forgjenger, fikk han flere kamper i Viking-drakten!

"Schouen", som han i det daglige ble kalt, kom også med påstander som etter hvert har blitt stående som sannheter. En av dem var at fotball var 10 prosent dyktighet og 90 prosent selvtillit. Kanskje det?

Men det var på det taktiske plan Schou-Andreassen snudde opp ned på det meste. Backer var ikke lenger bare backer, men wingbacker som skulle være med helt opp til motstanderens dødlinje når det var nødvendig. Det ble terpet på overganger og overlapping, og hva det nå var alt dette publikum skulle forlystes med. Det ble spilt i en såkalt 4-3-3 formasjon, og Anbjørn

"Å flytte statuen av byens store dikter Alexander L. Kielland, slik at Benny kunne få den plassen han fortjente, i hjertet av Stavanger by."

Ekeland og Sigbjørn Slinning passet perfekt inn i det nye systemet. "Annassen" og "Røveren" trollbandt det trofaste stavangerpublikummet. Sammen med resten av Viking-laget selvfølgelig.

Kjell Schou-Andreassens arbeid la grunnlaget for den beste sportslige perioden i klubbens historie, og Viking ble 70-årenes lag i norsk fotball med fire strake seriemesterskap i perioden 1972-75, samt trippel-triumfen i 1979 (seriemester, cupmester og juniormester). Det året var forresten tidligere nevnte Tony Knapp trener. Engelskmannen som via et suksessfylt opphold som landslagssjef for Island, ble hentet til Viking.

Enhver uberyktet mann over 16 år kunne bli medlem

For Vikings del startet det hele i 1899, da klubben ble stiftet. I jubileumsboken "Drømmen om de mørkeblå", forteller Ole J. Askeland om de første årene i klubbens tradisjonsrike historie. Vi siterer:

Beretningene om fotballsporten hadde nådd byen fra Storbritannia, Danmark og Sverige. I 1885 ble den første klubben i datidens Kristiania stiftet. Fotballen hørte hjemme på markene i Bergen og Gjøvik, Larvik og Skien. Da Viking fulgte etter

den 10. august 1899, hadde det ennå ikke vært arrangert noen fotballkamp i Stavanger Amt.

Martin Egelands hus i Verksgata 14, ble fylt opp av ganske alminnelige borgere. Studenter og kontorister. En blikkenslager, en bakersvenn, en vordende gullsmed og en handelsbetjent. Han het Lauritz Rosnæs, og fikk vervet som klubbens første formann. De vedtok klubbflagg og kontingent.

Forsamlingen bestemte at enhver uberyktet mann over 16 år kunne bli medlem. Og da de unge mennene gikk fra hverandre seint denne torsdagskvelden, hadde de også valgt styre. Ett av medlemmene der var Sigurd B. Gundersen. Med blyant skrev han referat fra stiftelsesmøtet. Før august var omme nedtegnet han også dette: "Med fem stemmer mot én vedtar styret å anskaffe redskaper til fotball". Los Pallesen ble tildelt sitt oppdrag.

Ballen kom fra England. Den ble skipet over Nordsjøen, vugget over havet. Seilt inn i Vågen, og den var ikke rund en gang. Losen Lars Pallesen slapp en shilling og seks pence ned på disken hos Hall & Hamlyn i havnebyen Hull. Så førte han hånden til hatten, hilste farvel og skrittet ut i Osborne Street. Pallesen bar den ellipsoformede rugbyballen ut på reise. Av sted mot Stavanger. Til en by vendt mot hav og hermetikk.

I årene som fulgte fløy misforståelsen fra Hull over Eiganes. Fløy til det ikke var luft igjen i den. (sitat slutt).

Det er verd å merke seg at Stavanger var den første byen som fikk gressbane. I 1917 ble cupfinalen mellom Sarpsborg og Brann spilt på Vikings bane, Stavanger stadion, og det var den første finalen som ble spilt på gress.

Helt fram til 1960-tallet skulle Viking "slåss" mot byrivalen Stavanger Idrettsforening (SIF) om hvem som var byens beste lag. Men de siste 50 årene har det ikke vært tvil. Det er Viking, det er Viking som kommer nå, du kjenner vel de mørkeblå, som det heter i Bernhard "Benna" Lunds Viking-sang.

1970 årene er allerede nevnt som Vikings storhetstid, men de store øyeblikkene er

VIKING

STIFTET: 10. august 1899

CUPMESTERSKAP

1953
1959
1979
1989
2001

SERIEMESTER

1957/58	1975
1972	1979
1973	1982
1974	1991

det enkeltkampene som gir oss, og de har det vært mange av!

En av de første flomlyskampene var i UEFA-cupen i 1972, og Viking skulle spille mot det vesttyske storlaget Køln. Etter å ha slått ut islandske IBV i første runde overlot ikke Kjell Schou-Andreassen noe til tilfeldighetene og reiste til Køln for å se lagets siste kamp før avreise til Stavanger. Motstander var Hertha Berlin som ble rundspilt. Schouen ble imponert, men ikke direkte betenkt, for han hadde funnet svakheter. Svakheter som han ville prøve å utnytte til Vikings fordel.

Viking hadde hjemmekamp først, og i oktobermørket var Stavanger stadion fullstappet av 13 000 forventningsfulle tilskuere. Det er tøyelig jeg husker fra denne kvelden; da flomlyset kom på i god tid før kampen og sørget for en trolsk stemning, og da Johannes Vold med kampens eneste scoring sørget for at Kølns stjernegalleri med Wolfgang Overath i spissen, eller "Overalt" som vi kalte ham, måtte reise hjem med tap i bagasjen.

Det var en sensasjonell seier! I returkampen ble Viking rundspilt etter alle kunstens regler, men det er en helt annen historie.

Etter at Viking ble seriemester i 1991, ble sesongen etter en gedigen skuffelse. Arne Larsen Økland fikk sparken som trener, og Bjarne Berntsen steppet inn for å forsøke å bedre situasjonen. Desto hyggeligere var det derfor at Viking gjorde en kjempeinnsats mot selveste Barcelona i serievinnercupen. I den første kampen på Nou Camp, holdt Viking de spanske mesterne til uavgjort, men rett før slutt kom målet som gjorde at Barcelona vant.

Også i returkampen på Stavanger stadion spilte Viking med to forsvarsrekker, for å forsøke å holde nullen og satse på kontringer som kunne resultere i et mål eller to. Det ble 0-0, men at Viking hadde rystet storlaget, var reaksjonen til trener Johan Cruyff et bevis på. Han beskyldte Viking for å spille med håndballtaktikk, og var ellers svært lite blid på alt og alle!

Den største bragden

I årene rundt tusenårsskiftet spilte Viking noen kamper som virkelig satte klubben på Europakartet. Året var 1999 og Viking møtte portugisiske Sporting Lisboa i UEFA-

cupen. Storklubben fra den Iberiske halvøy, med keeperkjempen Peter Schmeichel i mål, ble sendt hjem med tap og det var spesielt to spillere i Viking-drakt som raget høyt i kampen på Stavanger stadion.

Den ene var Hundvågsgutten Bjarte Lunde Aarsheim som med sine millimeterpresise dybdepasninger åpnet det portugisiske forsvaret gang på gang, og den andre var Magnus Svensson. Den svenske midtbanemannen som ble kalt "strikkmotoren", er sannsynligvis Vikings beste kjøp gjennom tidene!

Sporting hadde vunnet 1-0 hjemme, og var svake favoritter også i Stavanger. Men Viking gikk ut i hundre og kunne til slutt innkassere en komfortabel 3-0 seier.

Det betød enda sterkere motstand i neste runde da tyske Werder Bremen sto på motsatt banehalvdel. Første kamp gikk i Bremen, og det var tydelig at Viking hadde spilt på seg mye selvtillit i kampene før, for etter en heroisk innsats kunne Viking gå av banen med uavgjort 0-0! Det var klart for returkamp i Stavanger, og utgangspunktet var at Werder hadde en ørliten fordel, på grunn av bortemålsregelen.

Kampen endte til slutt 2-2, Werder Bremen gikk videre på akkurat bortemålsregelen, men Viking hadde satt seg kraftig i respekt og det kravstore publikummet fra Stavanger hadde sett at det var mulig å spille jevnt med store!

Det var likevel større begivenheter i vente! Året var 2002 og Viking skulle ut mot selveste Chelsea på Stamford Bridge i London. Chelsea tok oppskriftsmessig ledelsen og da de scoret nok en gang, så det ut til at eventyret for Vikings del var ute for denne gang. Men en ung brite ved navn Ben Wright, som hadde fått prøve lykken hos de mørkeblå, ville det annerledes. Noen minutter før slutt klarte han å få ballen over målstreken til Chelsea-stjernenes store forundring.

Med scoring på bortebane var det kanskje ikke helt umulig likevel? De mest optimistiske fattet i alle fall et ørlite håp.

Det var duket for returoppgjør på Stavanger stadion. Bare noe over 5000 tilskuere hadde møtt fram for å heie på sine helter. Hvem sine helter? Onde tunger ville ha det til at halvparten av publikum var Chelsea supportere med stavangerdialekt....

Nok om det. Kampen startet og det viste seg snart at det unge Viking-laget hadde lagt igjen respekten for sine langt mer berømte motstandere i garderoben. Trener Benny Lennartsson hadde nok gjort en god jobb der, for på motsatt banehalvdel sto John Terry, Emmanuel Petit, Gianfranco Zola og Frank Lampard, for å nevne noen. Og de hadde ikke kommet til Stavanger for å tape! På laglederbenken satt Carlo Ranieri, ikke et ubeskrevet blad han heller!

Da det var tre minutter igjen av ordinær tid var stillingen 3-2 til Viking. Det var et resultat som betød at Chelsea ville gå videre med, i og med bortemålsregelen.

"Vannari", som vi sier i Stavanger, Viking hadde i alle fall vunnet. Ikke verst det, selv om det ble tap sammenlagt.

Men så skjedde det utrolige; Erik Nevland klarte å overlister Chelsea-keeperen og Viking hadde klart det ingen trodde var mulig. En av de største, kanskje den største bragden i Vikings historie var et faktum!

Dette var på alle måter Erik Nevlands store kveld. Han scoret to av målene og gjorde hele forarbeidet på et tredje. Hvilken kamp av det unge talentet, som senere gjorde karriere som proff både i Nederland og i

England før han sesongen 2010 vendte hjem igjen for å spille i mørkeblått. Det er ingen overdrivelse å si at han denne høstkvelden i 2002 på Stavanger stadion gjorde Chelseas forsvarspillere til rundingsbøyer!

I 2004 flyttet Viking til Gauselvågen utenfor Stavanger og navnet på Vikings

*"Avsted mot Stavanger.
Til en by vendt mot hav
og hermetikk."*

hjemmebane ble forandret fra Stavanger stadion til Viking stadion.

Etter noe uro rundt laget, der resultatene hadde uteblitt, valgte Viking å ansette en trener fra en av de øverste hyllene i europeisk fotball da engelskmannen Roy Hodgson ble hentet til Viking. Han ble ansatt i 2004 og var i Viking ut sesongen og i 2005. Hodgson hadde tidligere vært manager for både Inter og Udinese i Italia, og hadde ført lag til seriemesterskap både i Danmark og Sverige. I Viking lyktes han imidlertid ikke, og da han fikk et tilbud om å bli sjef for Finlands landslag var det

anledningen han trengte for å komme et steg videre i karrieren.

Fra Vikings nye stadion er det spesielt to kamper som har brent seg inn i folks bevissthet.

I 2005 vant Viking en sterk seier mot det franske storlaget Monaco. Sørafrikanske Toni Nhleko scoret målet som rystet laget som bare et drøyt år tidligere hadde vært europacupfinalist! I mål sto Viking-keeper Anthony Basso som en levende vegg, samtidig som Thomas Pereira spilte en stor kamp, og franskmennene måtte innse at de mørkeblå var for sterke denne gang!

Året etter var det en ny afrikaner, fra Nigeria denne gang, som fikk blodet til å bruse i alle vikinghjerter! Etter det som trygt kan kalles en miserabel sesong måtte Viking slå Brann for å berge kontrakten i eliteserien. Det ble en kamp for evigheten og Peter Ljeh ble den store helten med sine 4 mål i en kamp som for øvrig endte med 5-0 til Viking!

Etter noen relativt skuffende sesonger er nå optimismen på vei inn i Viking igjen. Åge Hareide går på sin andre sesong som trener for de mørkeblå, og personlig håper jeg på mange underholdende kamper på Viking stadion med flott spill og mange mål til de mørkeblå!

// Vi gir mennesker muligheter!

Finn skjemaer på www.nav.no

På våre nettsider kan du finne skjema til de fleste ytelsene fra NAV. Skjemaveilederen forteller deg hvilke vedlegg som må følge med akkurat din søknad.

Enkelt og effektivt:
www.nav.no

"Ballen kom fra England. Den ble skipet over Nordsjøen, vugget over havet. Seilt inn i Vågen, og den var ikke rund engang."

Mitt hjerte står i BRANN!

Jeg er oppvokst i Ølen, på grensen mellom Rogaland og Hordaland. FK Haugesund var fotball laget mitt frem til jeg i 2003 flyttet til Bergen. Mons Ivar Mjelde var på denne tiden trener i SK Brann og jeg kjente han fra vide-regående skole, der vi gikk i samme klasse.

Tekst av: Siri Fransson

Dermed tok det ikke lange tiden før jeg begynte å heie på Brann. Etter første tur på Stadion banket hjertet mitt for Brann og jeg ble fast tilskuer på handikaptribunen, så sant været tillot det.

Det er bra tilrettelagt for rullestol på Brann Stadion, så sant en er raskt nok ute til å få billett med tilrettelagte plasser. Det er 12 rullestolplasser på BT-tribunen og 5 på Søndre tribune. Prisen er sterkt redusert på handikap plassene (pris ca kr 150) og ledsager er med gratis på billetten. En må da ta en telefon til Brann Stadion og legge av billett eller stikke innom administrasjonen i kontortiden.

Jeg foretrekker å stikke innom Stadion og hente billettene på forhånd, slik at jeg slipper å stå i kø på kampdag. Er jeg heldig trener Brann-gutta og de slår kanskje av noen ord. Veldig koselig gjeng!

Jeg fikk en pangstart, som Brann supporter. I 2004 så jeg cup-finalen på Zachen og feiret NM-gull sammen med glade Bergensere. Om kvelden var jeg på Torgalmenningen sammen med ca 8000 andre og hyllet laget når de kom hjem. I 2007 kom endelig "Gullet hem" etter 44 år. De siste kampene ble vist på storskjerm på Festplassen og det ble feiring helg etter helg. Når gullet endelig var en realitet ble det storfeiring med sang, taler og avslutning med fantastisk fyrverkeri på Festplassen. Det er en spesiell opplevelse med over 20.000 hysterisk glade Bergensere samlet på en plass... noe jeg aldri kommer til å glemme!

I disse dager er det litt hardt å være Brann supporter, men med nye lovende spillere kan en håpe på nye feiringer i fremtiden

Historiske fakta

Sportsklubben Brann ble stiftet i Bergen 26. september 1908. Brann spiller hjemme-kampene på Brann Stadion i Bergen, landets mest intime og stemningsfulle hjemmearena! Brann Stadion ble innviet allerede i 1919, og er en av Norges eldste og mest ærverdige fotballbaner.

Serie Gull:

1962
1963
2007

NM Gull:

1923 – 2-1 mot Lyn i finalen
1925 – 3-0 mot Sarpsborg i finalen
1972 – 1-0 mot Rosenborg i finalen
1976 – 2-0 mot Sogndal i finalen
1982 – 3-2 mot Molde i finalen
2004 – 4-1 mot Lyn i finalen

Brann Stadion:

Besøksadresse: Kniksens plass 1,
5063 BERGEN (Inngang 7x)
Telefon: 55 59 85 00
Telefaks: 55 59 85 25
Epost: post@brann.no
Kontortid:
Mandag-fredag
09.00 - 12.00
12.30 - 16.00

HJELMELAND
Bøvre Olsen Renhold AS
4130 Hjelmeland, Tlf. 51 75 17 25, Fax. 51 75 17 26

KARMØY
Norsk Metallretur
Bønesv. 70, 4260 Torvestad, Tlf. 52 81 48 10, Faks 52 83 22 66

Nord Karmøy Sveis
Storvøyv. 25, 4260 Torvestad, Tlf. 52 83 80 71

KLEPP
Jæren Folkehøgskule
Søren Øvretveitsvei 9, 4352 Kleppe, Tlf. 51 78 51 00

KLEPP
Sandeven & Aase Rør AS
Rognevegen 7, 4352 Kleppe, Tlf. 51 42 40 44

SOLA
Kim Årvik Maskin
Heggvegen 8, 4050 Sola, Tlf. 47 91 48 98

STAVANGER
Kiropraktisk Klinik AS
Nordbøgt. 6, 4006 Stavanger, Tlf. 51 89 60 55

Cowi AS
Haugåsstubben 3, 4016 Stavanger, Tlf. 51 82 59 00

STAVANGER
Hustvedt & Co AS
Østervåg 19, 4006 Stavanger, Tlf. 51 89 40 99

STRAND
Jansen og Willumsen Services AS
Pb. 106, 4126 Jørpeland, Tlf. 51 64 05 80

TIME
Jens Sørensen Gerlach AS
Pb. 185, 4349 Bryne, Tlf. 51 48 28 83

Villa Ventilasjon
Biskop Hognestadsgt. 14, 4340 Bryne, Tlf. 51 48 39 35

Bryne Gardin
Storgt. 40, 4340 Bryne, Tlf. 51 48 34 55, bgardin@online.no

**ROGALAND
FYLKESKOMMUNE**
REGIONAL UTVIKLING
4010 Stavanger
Tlf. 51 51 66 00
Vi oppfordrer alle våre innbyggere til
å vise ansvar i trafikken.

STAVANGER
BOLIGBYGGELAG
Stavanger Boligbyggelag
Løkkeveien 51.
Postboks 88 Sentrum, 4001 Stavanger
Telefon: 51 84 95 00
Telfax: 51 84 95 05
www.boligbyggelaget.no

TOTAL

 KRISESENTERET | STAVANGER
Krisesenteret har åpent hele døgnet!
Ta kontakt på telefon 51 53 06 23
Les mer om oss på
www.stavanger-krisesenter.no

Block Berge
VI TAR ANSVAR
Bedriftsveien 6, 4353 Klepp stasjon - tlf. 51 78 99 00 - www.blockberge.no

AssisterMeg
sterk rygg og stort hjerte

Vi takker alle våre annonsører for den flotte støtten!

Kommunale råd for funksjonshemmede i alle kommunene i Hordaland og Rogaland

Regionskontoret ved Norges Handikapforbund Sørvest har lenge sett behovet for å få en oversikt over de kommunale rådene for funksjonshemmede i sitt arbeidsområde. Rapporten som nå foreligger har ikke hatt som oppgave å se hvorvidt loven og de retningslinjer som den setter, er blitt fulgt. Bakgrunnen for rapporten var at man ønsket en oversikt som inneholdt følgende:

1. Kommune
2. Antall rådsmedlemmer
3. Brukertilknytning så som medlemmer fra SAFO, FFO og Annet
4. Rådsmedlemmer med navn og e-post adresse
5. Behovet for opplæring hos rådsmedlemmene
6. Sekretariatfunksjon tilknyttet rådene
7. Arbeid i rådene

Rapporten viser at det er kommunale råd for funksjonshemmede i alle 59 kommunene i Hordaland og Rogaland. Størrelsen varierer fra kommune til kommune. Rapporten tar for seg fylke for fylke og summerer det opp med en sammenligning der det er naturlig. Rapporten viser hvor mange rådsmedlemmer det er i alle de kommunale rådene for funksjonshemmede i fylkene.

Til slutt i rapporten trekkes det opp en konklusjon hvor det skisserer ulike tiltak som det bør arbeides videre med.

Rapporten kan lastes ned fra <http://www.nhf.no/index.asp?id=65675>

En oppsummering av kartleggingen	nummerisk verdi		% - verdi	
	Hordaland	Rogaland	Hordaland	Rogaland
antall kommuner	33	26		
31.0 ant kommuner hvor SAFO er i rådet	21	11	64	42
32.0 ant kommuner hvor FFO er i rådet	13	9	39	35
33.0 ant kommuner uten tilknytning til SAFO/FFO	12	14	36	54
34.0 ant medlemmer i kommunale råd	173	155		
35.0 ant medlemmer i kommunale råd med tilknytning til SAFO	35	17	20	11
36.0 ant medlemmer i kommunale råd med tilknytning til FFO	30	19	17	12
37.0 ant medlemmer i kommunale råd med tilknytning til ANNET	108	119	62	77
38.0 ant medlemmer med e-post adresse	63	77	36	50
39.0 sekretariat til rådet	11	9	33	35
40.0 arbeid i rådet	3	4	9	15
41.0 Behov for opplæring	0	0	0	0

Sudoku Sørvesten Vanskelig

7			4	9				
5								7
	3							9
	2				1			
4				3				9
			7	2		1	5	8
		3	5					2
9						7		
				8		6		

Løsning Suduko Lett

2	1	3	4	5	8	6	7	9
4	8	9	2	7	6	5	3	1
5	7	6	9	3	1	2	8	4
8	9	5	7	6	3	1	4	2
1	6	4	5	8	2	7	9	3
7	3	2	1	9	4	8	6	5
9	2	1	8	4	7	3	5	6
3	4	7	6	2	5	9	1	8
6	5	8	3	1	9	4	2	7

STORD
Synssenteret Stord AS
Torgbakken 1, 5411 Stord, Tlf. 53 41 10 68, www.synssenteret.net

STORD
Sagvåg Interiør Åge Paulsen
Pb. 3, 5408 Sagvåg, Tlf. 951 28 05

VOSS
Hogst og Rydding AS
Mølstervegen 44, 5700 Voss, Tlf. 56 52 29 79, www.hogstogrydding.no

Vi takker alle våre annonsører for den flotte støtten!

BOWLING1
VESTKANTEN

- Sportspub m/ storskjerm
- Norsk Tippeliga, Italiensk Serie A, rettigheter m.m.
- Tilrettelagt for handikappede/ rullestolbrukere med heis, ramper og kuleutskyter.

For bestilling eller informasjon ring 55 50 77 80

Norconsult

Samfunnsplanlegging, Areal- og byplanlegging, Skoleplanlegging, Veg- og trafikk, Vann og avløp, Bygg

Starvhusgt. 2B, Pb. 1199 Sentrum, 5811 Bergen

Tlf. 55 37 55 00 Faks 55 37 55 01
e-post postbergen@norconsult.no
www.norconsult.no

Hovedkontor
Tlf. 67 57 10 00

Norconsult Bergen har kompetanse på universell utforming.

Melding om universell utforming for Bergen kommune "tilgjengelighetsmeldingen".

Vurdering av hele bygningsmassen ved universitetene i Tromsø og Bergen med forslag om tiltak for bedre tilgjengelighet.

Utdanningsdirektoratets nasjonale rådgivningstjeneste for skoleanlegg: Bistand til plan og tilrettelegging. Universell utforming er sentralt.

Velkommen til oss!

DE HISTORISKE
Hotell & spaanlegg

HOTEL ULLENSVANG

Hotel Ullensvang
Postboks 83,
5787 Lofthus i Hardanger
Tlf. 53 67 00 00 • Fax. 53 67 00 01
ullensvang@hotel-ullensvang.no
www.hotel-ullensvang.no

Husbanken

Har du spesielle boligbehov?
Snakk med Husbanken!

Les meir på www.husbanken.no
eller ta kontakt på telefon: 815 33 370

NHF Sørvest	1	2		3	4
5			6		
7					
	8				
9					
	10			11	12
13				14	
	15		16		
17			18		

Kryssord

Vannrett: 1) Naboer 3) Naboer 5) Skred
7) Skrenser 8) Myntenhet i Polen 9) Elv i Tyskland 10) Forbund 13) Eiendom 14) Pronomen
15) Ond 17) I 18 vannrett 18) Mannsnavn.

Loddrett: 1) Mozart-by 2) Usikker 3) Kjemisk tegn 4) Innebære, medføre 5) Naboer 6) Hån
7) Åpning 11) Forbi 12) Kvinnenavn
16) Tone.

Frist for innlevering av spørre konkurransen er 9. mai 2011.

Svar sendes innen den tid til NHF Sørvest, Østre Nestunvei 20, 5221 Nesttun

Vinneren av kryssord – nr 04-10 er Kari Eidsnes, 5913 Eikangervåg

Sudoku Sørvesten Lett

	1		4	8				
4	8		2				3	1
5								
	9		7			1		
		4	5	2	7			
		2		4			6	
								6
3	4			5		1	8	
			3	9		2		

Løsning Sudoku Vanskelig

7	1	8	4	9	3	5	6	2
5	9	2	6	1	8	3	4	7
6	3	4	2	5	7	8	1	9
8	2	5	9	6	1	4	7	3
4	7	1	8	3	5	2	9	6
3	6	9	7	2	4	1	5	8
1	8	3	5	7	6	9	2	4
9	5	6	3	4	2	7	8	1
2	4	7	1	8	9	6	3	5

ALF

Arbeidsmiljøskaddes Landsforening

HBF

Handikappedes Barns Foreldreforening

LARS

Landsforeningen for Ryggmargskadde

LFN

Landsforeningen for Nakkeskadde

LFPS

Landsforeningen for Polioskadde

LFS

Landsforeningen for Slagrammede

LKB

Landsforeningen for Kvinner med Bekkenløsningssplager

AMC

Landsforeningen for Arthrogryposis Multiplex Congenita

NASPA

Norsk forening for Arvelig- Spastisk Paraparese/- Ataksi

Fotfeilforeningen

Dolphin

Plattformv. 5, Pb. 63, 4098 Tananger
Tlf. 51 69 43 00 • www.dolphin.as

HAUGESUND SANITETSFORENING
revmatismesykehus as

Karmsundsgaten 134, 5528 Haugesund
Sentralbord: 52 80 50 00
Telefaks: 52 80 50 09
www.hsr.as
Livstyrketrening • Rehabiliteringsopphold
Læringsopphold

Kay Hansen Trykkeri AS

Trykkeriet setter inn
annonser selv!!

Erstatningsrett Advokatfirma Rekve, Mitsem & Co DA

Pb. 30, 4001 Stavanger. www.rekve-mitsem.no
firmapost@rekve-mitsem.no
Tlf. 51 53 00 00 Fax. 51 53 00 01

Takmontert tørkestativ

Slipp ned
Heng på
Trekk opp

6 stk. stenger som kan senkes til behagelig arbeidshøyde.
Låses med kuler i en veggbrakett.
Stativene leveres i lengdene 100, 120, 130, 140, 150, 160, 180 cm.
Dybde 63 cm er lik for alle lengder. Kan monteres i alle typer tak, også skråtak

[interiordetalj](http://www.interiordetalj.no)
2324 Vang H. Tel. 936 14 848 Fax. 62 55 24 18
www.interiordetalj.no

Reime

REIME AGRI AS
www.reimeagri.no

Tlf: 51 94 30 00 | Nordsjøvegen, 4050 Sola
booking@sola-strandhotel.no | www.sola-strandhotel.no
Restaurant • selskap • konferanse • ferie • spa

Vi takker alle våre annonsører
for den flotte støtten!

Vinneren av Gjett
– Rett nr 04-10 er
Kari Eidsnes, 5913 Eikangervåg

Gjett - rett

og vær med i trekningen av et gavekort til en verdi kr 500

Spørsmål

- 1 Når skjedde NOKAS-ranet på Domkirkeplassen i Stavanger
- 2 Hvilken engelsk toppklubb var det Viking slo i UEFA-cupen i 2002
- 3 Mellom hvilke to byer var passasjerfergen MS "Sleipner" da den gikk på et skjær i 1999, og 16 personer druknet?
- 4 Hvem var det Stavangergutten Ole "Lukkøye" Klemetsen beseiret da han ble verdensmester i boksing i 1997?
- 5 Hvem var den første som fløy over Nordsjøen fra Cruden Bay i Skottland til Revtangen på Jæren?
- 6 Hvem var trener da Viking ble seriemester i fotball i 1991?
- 7 Når åpnet fastlandsforbindelsen mellom Rennesøy kommune til Randaberg på Nord-Jæren?
- 8 Når åpnet turistattraksjonen Kongeparken i Gjesdal kommune i Rogaland?
- 9 Når hadde TV2 sin første sending?
- 10 Når fikk Henrik Ibsen Nobelprisen i litteratur?
- 11 Var det Roald Amundsen eller Fridtjof Nansen som var først på Sydpolen?
- 12 Hva heter verdens eldste radioprogram?
- 13 Hvem var den første som fløy over Atlanterhavet fra New York til Paris i 1927?
- 14 Hvem ledet ekspedisjonen som fant Nordvestpassasjen mellom Atlanterhavet og Stillehavet i 1903?
- 15 Hva var det den britiske legen Alexander Fleming oppdaget i 1928?
- 16 Hva var det nordmannen Erik Rotheim fant opp i 1929?
- 17 Hva var det oppfinneren Louie Marx presenterte i 1929?
- 18 Richard Byrd ledet ekspedisjonen da et fly for første gang passerte over Sydpolen i 1929. Hvem førte flyet?
- 19 Det første nylonproduktet i verden var en tannbørste. Hvilket årstall kom den?
- 20 Hvem var FNs første generalsekretær?
- 21 Hvilket år rullet den første Volvo-bilen ut av fabrikk i Sverige?
- 22 Når produserte det svenske konsernet SAAB sin første personbil?
- 23 Hvilket flyselskap ble dannet i Skandinavia i 1951?
- 24 Når ble femkronesedlene erstattet med mynter?
- 25 Strekkoder ble tatt i bruk for første gang i 1974. Hva var det første produktet som ble merket på denne måten?

**Frist for innlevering av spørre konkurransen er 9. mai 2011.
Svar sendes innen den tid til NHF Sørvest, Østre Nestunvei 20, 5221 Nesttun**

Et hav av plass. Helt sikkert.

Volkswagen Caravelle har et hav av plass for hele familien og er blant de aller sikreste bilene på markedet. Viktig sikkerhetsutstyr som ABS-blokkeringsfrie bremseser, ASR-antispinnregulering og ESP-antiskrensregulering er standard. I tillegg sitter du høyt med god oversikt i en trygg storbil. I Caravelle blir lange reiser med familien en drøm.

Volkswagen Caravelle leveres som personbil fra 5 til 9 seter eller som eksklusiv varebilfor deg som stiller store krav til sikkerhet og komfort.

Naturligvis kan Caravelle leveres med innovative løsninger som 4MOTION firehjulsdrift eller DSG-automatgir. Nå får du også kombinasjonen 4MOTION og DSG-automatgir på toppmotoriseringen 2,0 TDI 180 hk. Stikk innom for en prøvekjøring, så forteller vi deg mer!

Avbildet modell kan ha utstyr utover standardutstyret. Drivstoff forbruk 0,73 – 0,88 l/mil ved blandet kjøring. CO2-utslipp 193 – 233 g/km.

Møller Bil Nesttun
Geir Magne Johnsen
Tlf. 24 03 16 02, Fax. 24 03 16 55
geir.magne.johnsen@moller.no
www.moller-bergen.no

Møller Bil Stavanger AS
Forus, Stavanger
Tlf. 24 03 40 00
www.mollerbil.no/stavanger

Nyttekjøretøy

Norges Handikapforbund Sørvest

- alfabetisk lokallagsliste

ALF HORDALAND

Fred Gunnar Eide
Hylkjebakken 12
5109 Hylkje
99 35 88 86
fgu-eid@online.no

ALF ROGALAND

Bjarne Kapstad
Krosshaugveien 3
4085 Hundvåg
906 96 025
bkapstad@online.no

HBF HORDALAND

Jørgen Titlestad
Parkveien 4b
5007 Bergen
55 31 59 22
415 64 916
hordaland@hbf.no

HBF ROGALAND

Mette Mæland Aske
Dykjelveien 11
4032 Stavanger
954 92 002
993 962 07
Mette.aske@lyse.net

HORDALAND POLIOLAG

Svein Johan Johannessen
Nordåsgrenda 80
5235 RÅDAL
55 13 19 65
karijoh4@frisurf.no

ROGALAND POLIOLAG

Kjell Inge Bringedal
Stemmemyr 12
5542 Karmsund
52 22 18 86
909 17 522
kbrin@hauget.net

LARS HORDALAND

Marius Loftheim
Helgesensgt. 4
5003 Bergen
55 31 22 64
loftheim@gmail.com

LARS ROGALAND

Geir inge Sivertsen
Fjogstadveien 94
4329 Sandnes
917 77 639
ginsive@online.no

LFA HORDALAND

Gisle Hagenes
Kyrkesteinvn 15
5357 Fjell
56 33 62 51
906 65 642
gihage@online.no

LFN HORDALAND

Hjørdis Karin Dahle
Vågedalen 35
5163 Laksevåg
53 50 34 47
Hjørdis.dahle@gmail.com

LFN ROGALAND

Kontakt regionskontoret

LFS HORDALAND

Hans Henrik Tøsdal
Nygårdsmyren 1
5164 Laksevåg
91866074
hans@avantica.no

LFS ROGALAND

Kontakt regionskontoret

LKB HORDALAND

Mona N. Turøy
Nedbergev. 30
5178 Loddefjord
928 33 670
mona@lkbhordaland.no

NHF BERGEN

Astrid Haugstad Tangerås
Postboks 93 Nesttun
5852 Bergen
934 07 420
Astrid.tangeras@vital.no

LKB ROGALAND

Inger Marie Tjostheim
Rødstilkveien 1
4049 Hafrsfjord
917 71 029
ingermot@lyse.net

NHF BØMLO

Arthur Nesse
Leilighet Sjukeheimen
5430 Bremnes
53 42 53 51
aashus@online.no

NHF FUSA

Marit Holmefjord Solvang
Holdhus
5640Eikelandssosen
412 15 911
maritehs@gmail.com

NHF HÅ

Kontaktperson Kristin Bore
Rothaugane 7
4362 Vigrestad
51 43 74 73
kristian.bore@lyse.net

NHF KARMØY

Kjell Inge Bringedal
Stemmemyr 12
5542 Karmsund
52 22 18 86
909 17 522
kbrin@hauget.net

NHF KLEPP OG TIME

Sissel Løchen
Arne Garborgsvei 16
4340 Bryne
51 48 87 13
sissel.loc@c2i.net

NHF KVINNHERAD

Nils Magne Kloster
Heibråte 1, 5454 Sæbøvik
53 47 63 93
nilsmagne.kloster@knett.no

NHF MELAND

Anne-Berit Kolås
Fosseskarvegen 73
5918 Frekhaug
56 17 08 06
kokolaas@online.no

NHF NORD-ROGALAND

Åse Kallevik
5514 Haugesund
52 71 81 61
aas-kall@online.no

NHF OS

Maria Christine Dressel
Kuhnleveien 103, 5200 Os
56 30 04 45
madress@online.no

NHF SANDNES

Per Langeland
Bruelandsenteret
Ganddalsveien 1
4307 Sandnes
51 68 74 47
482 43 046
Per.langeland@c2i.net

NHF SOTRA

Kontakt regionskontoret

NHF STAVANGER

Anne Marie Auestad
Børeringen 9
4085 Hundvåg
906 00 739
52 90 21 92
am.auestad@getmail.no

NHF STORD

Hilde Hannevig Årland
Bandadalen 11
5417 Stord
53 41 33 29
hihuset@online.no

NHF ULVIK

Björg Midtbø
Øvre Paradis 25
5730 Ulvik
56 52 63 42

NHF VOSS

Björg Holm
Teigabrekko 14
5700 Voss
56 51 41 95
bjoergho@online.no

NHF ØYGARDEN

Magne Ingvald Rossnes
Rotevågsøy
5336 Tjeldstø
56 38 91 91
magross@online.no

NHFU SØRVEST

Svenn Endre Hannevig
Bandadalen 11
5417 Stord
95 21 32 97
se-hannevig@hotmail.com

EGERSUND

Eger Bygg AS

Box 211, 4379 Egersund

GJESDAL

Gjesdal kommune

Barneverntjenesten
Rettedalen 1, 4330 Ålgård
Tlf. 51 61 11 10

HAUGESUND

Veidekke Distrikt Haugesund

Karmsundg. 51, 5531 Haugesund
Tlf. 52 80 60 00 Fax. 52 80 60 01
Vi støtter Handikaplaget

HJELMELAND

4130 Hjelmeland
Tlf.: 48 05 06 00
post@spahotellvelvaere.no
www.spahotellvelvaere.no

HÅ

HÅ KOMMUNE
Pb. 24, 4368 Varhaug
Telefon 51 79 30 00
Støtter NHF

Elektrofag Jæren

Industrigt. 2, 4362 Vigrestad
Tlf. 51 79 11 70, Fax. 51 79 11 77
post@elektrofag.no

JÆRMUSEET

Kvia, 4365 Nærbø
Tlf. 51 79 94 20, Fax. 51 79 94 21

KLEPP

SOLA

Ergo
ELEKTRO AS

Bolig
Bedrift
Landbruk

Ergo Elektro AS

Ura 1, 4056 Tananger

Rasmussen Elektro AS

Solakrossv 6, 4050 Sola
Tlf. 51 65 65 33
Fax. 51 65 65 28
Trenger du elektriker
Spør oss • Prøv oss

SANDNES

Diakonhjemmet Høgskole

Vågsgt. 40, 4306 Sandnes
Tlf. 51 97 22 00

Kakekompaniet

Sunt, Søtt og Stiligt

STAVANGER

TALISMAN

E N E R G Y

Pb. 649 Sentrum, 4003 Stavanger
Tlf. 52 00 20 00

Helland AS

Lars Hertevigsgt. 5,
4005 Stavanger
Tlf. 51 53 71 05

kvaleberg industri
Flinteg. 2A, 4016 Stavanger
Tlf. 95 40 03 00 • Fax. 51 95 04 99

Byggmester Sagen as

Sjøhagen 2, 4016 Stavanger
Tlf. 51 82 33 00 • Fax. 51 82 33 01
E-post: sagen@sagen.no

T. Lund

Bjødnabeen 16, Forus
Tlf. 51 95 12 30 • www.tlund.no

Vi takker alle våre annonsører
for den flotte støtten!

STAVANGER

**T. AASEN
SOLSKJERMING**

Ei soleklart valg!

Persienne • lamellgardiner • rullegardiner
liftgardiner • panelgardiner • plisségardiner
Tlf. 51 85 99 00 • www.t-aasen.no

Bil & Mc Skolen AS Stavanger

Hakon VII's gate 8
4005 Stavanger
Tlf. 51 56 77 80

TIME

STORSTOVA

Tlf. 51 48 14 10 www.storstova.no

JÆREN TRETEKNIKK
Smørpigen, Kvernaland
Tlf. 51 77 80 30

Jernbanegt. 6 • 51 77 91 00
www.time-sparebank.no

Håland Vest, 4340 Bryne

Tlf. 51 77 06 00 www.jias.no

GJESDAL

Gilje Trevarefabrikk AS
Gilljastølv. 8, 4335 Dirdal, Tlf. 51 61 14 00

Beto Sport

Ole Nilsensv. 13, Magnetsenteret, 4330 Ålgård, Tlf. 51 61 50 55

Sinus Elektro AS

Postboks 132, 4339 Ålgård, Tlf. 51 61 18 40, Fax. 51 61 18 41

HAUGESUND

Kåre Ekrene Trafikkskole

Lundolf Eides gt. 6, 5525 Haugesund, Tlf. 52 71 75 66, www.ekrene.no

TN Bygg & Snekkerservice AS

Årabrotsv. 19 E, 5515 Haugesund, Tlf. 52 72 57 95, www.tb-bygg.no

HJELMELAND

Brødrene Jørmeland AS

Vikaneset, 4130 Hjelmeland, Tlf. 51 75 06 00, Fax. 51 75 06 76

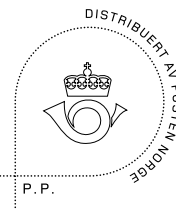
Årdal Landbruk AS

Årdal, 4137 Årdal i Ryfylke, Tlf. 51 75 26 40

B ØKONOMI
ÉCONOMIQUE

NORGE

Returadresse:
Norges Handikapforbund Sørvest
Postboks 93 Nesttun, 5852 Nesttun

RELOAD.NO

Hvorfor er du så taus?

Få ting gjør oss mer urolige enn at noen vi kjenner forandrer seg uten at vi forstår hvorfor. Følelsen av at noe er galt, uten en naturlig årsak, kan være skremmende. Kan det være en psykisk lidelse?

Ring TIPS hvis du vil hjelpe. Her møter du erfarne fagfolk som vil gi råd om hvordan du får hjelp og behandling hvis det er nødvendig.

TIDLIGE TEGN PÅ PSYKOSE

- isolerer seg → sover dårlig → tristhet → angst
- konsentrasjonsvansker → forsømmer hygiene, jobb eller skole
- ekstremt opptatt av temaer som døden, politikk eller religion
- store humørsvingninger → hører stemmer
- snakker usammenhengende → føler seg forfulgt eller styrt av andre

Stavanger Universitetssjukehus
Helse Stavanger HF
Psykiatrisk divisjon

TIPS
TIDLIG OPPDAGELSE OG
BEHANDLING AV PSYKOSER

51 51 59 59

hverdager 08.00-15.00
www.tips-info.com

SØK HJELP SÅ RASKT SOM MULIG - DA ER SJANSEN STØRST FOR Å BLI FRISK